

ИЗДАЊЕ ШУМАДНСКЕ ЕПАРХИЈЕ

# Каленик

6/2009

Цена 80 динара



*Патријарх српски Павле 1914 - 2009*

www.eparhija-sumadijska.org.rs

Новосвећени храмови у епархији шумадијској

фото  
ретортажа



**ХРАМ СВЕТЕ АНАСТАСИЈЕ СРПСКЕ У КОПЉАРИМА**



**ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА У РАБРОВЦУ**

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

# Каленик

Излази са  
благословом Његовог  
преосвештенства  
епископа шумадијског  
Господина Јована

Година XXXI  
Број 6, (186), 2009.

Издавач  
Српска православна епархија  
шумадијска

Излази  
шест пута годишње

Главни и одговорни уредник  
Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног  
уредника  
Негослав Јованчевић

Редакција  
Др Зоран Крстић, протојереј -  
ставрофор  
Милић Марковић, протојереј  
Марко Митић, протојереј  
Рајко Стефановић, протојереј  
Драган Икић, јереј  
Небојша Младеновић, јереј  
Гордана Јоцић  
Владан Костадиновић

Уредништво и администрација  
"Каленик"  
Владимира Роловића број 1,  
34000 Крагујевац,  
e-mail :  
n.milovic@sezampro.yu

Тираж  
5000 примерака

Дизајн и припрема  
Дејан Манделц

Штампа  
БЕОШТАМПА, Београд

271.222(497.11)  
ISSN 182-6166 = Каленик  
COBISS.SR - ID 50771212



9 771820 461600 9

<i>Патријарх српски Павле 1914-2009</i> .....	2
<i>Митрополит олтенијски Иринеј Поп, Православна литургија и брига за творевину</i> .....	8
<i>Новоосвећени храмови у Епархији шумадијској</i> .....	12
<i>Љубомир Максимовић, Историчар са визијом</i> .....	30
<i>Ирина Јазикова, Сведочанство лепоте</i> .....	31

*Из летописа Епархије шумадијске  
Нова издања  
Промене у Епархији шумадијској  
Служења, приједи и посете епископа шумадијског Г. Јована  
Дечија страна*

## СВЕТ, НЕЗЛОБИВ, ЧИСТ, ОДВОЈЕН ОД ГРЕШНИКА И ВИШИ ОД НЕБЕСА

„Понављам и себи и вама, и нас је Господ послао у наше време и поставио задатке које сваки од нас треба да изврши, и у својој породици, и у друштву, и у Цркви, и у целом човечанству. Да ли ћемо ми те задатке, понављам и говорим опет, извршити најбољом снагом коју нам је Бог дао, и најбољом вољом, то зависи од нас. Ми се често изговарамо: да смо се родили у неко сретније и боље време, и ми би били бољи. То је само изговор! Бог нам је дао снаге кад нас је поставио у ово време које су нам потребне, уз Његову благодатну помоћ, да ми издржимо, одолимо и извршимо своје задатке. Ако ли снаге будемо расипали на ништавне ствари, нећемо их имати за оно што је најглавније. А поред тога, живећи супротно ономе што Бог заповеда, ми нећемо хтети после да идемо Његовим путем. И отићи ћемо у супротном правцу и заслужити муку вечну – где црв њихов не умире и огањ се не гаси (Марко 9, 44); или блаженство Царства Небескога – што око не виде, и ухо не чу, и на срце човеку не дође, што је спремно Бог онима који га љубе (1. Коринћанима 2, 9)“



## НАШ ВЕЛИКИ ДУХОВНИК САДА ЈЕ ВЕЛИКИ МОЛИТВЕНИК ПРЕД ГОСПОДОМ

(Изјава Господина Јована, епископа шумадијског, поводом упокојења патријарха српског Павла, 15. новембар 2009)

Његову светост, сада блаженоупокојеног патријарха Павла познајем од 1962. године када сам дошао у манастир Студеницу. Познајем га највише због тога што је потоњи патријарх Павле био у братству оца Јулијана (Кнежевића), у чијем братству сам био и ја, касније, када је отац Павле већ био изабран за епископа. Оно што мене посебно везује за Његову светост, јесте то што нас је исти духовник замонашио – отац Јулијан, њега у манастиру Благовештењу, као игуман благовештењски, мене у манастиру Студеници, као игуман студенички. Имао сам прилику да од мога братства много слушам и о Гојку Стојчевићу, потом монаху Павлу, а касније о епископу Павлу и патријарху Павлу. Имао сам и благослов Божији да сам преко његове руке примио благодат епископског звања и да као епископ за Македонију будем викар Његове светости годину дана. И то је заиста био највећи благослов Божији – да га из тако непосредне близине упознам. Његову светост није било потребно питати за ово или оно – њега је требало само слушати шта говори и гледати како живи и како ради – и сваком човеку би било довољно. Бивао сам очевидац, као викар, како су многе делегације, православне, хришћанске, нехришћанске, долазиле са

одређеним циљем да разговарају, али он је имао дар Божији да осети те људе и дух тих људи који су му се приближавали, тако да је одмах по њиховом уласку на врата и поздраву почињао да се позива на Свето писмо и да говори о духовном животу. Очевидац сам да су заборавили због чега су дошли, о чему треба да разговарају, јер су били испуњени ониме што су чули од Његове светости. А често су и говорили да су имали осећај да не виде обичног човека и да не виде само патријарха, него да у његовим излагањима они виде један благодатни орган Духа Светога због тога што је патријарх знао тако лепо да говори. Често су знали да забораве зашто су дошли и да се уопште не помене разлог посете. Али су отишли са толико усхићења, да су говорили – ово није обичан човек.

Његова светост патријарх српски Павле заиста је ходао земљом, а мислио небом. Цео његов живот је био усмерен ка Христу и Царству небеском. У сваком погледу, могао је човек, као што сам рекао, слушајући га шта говори и гледајући га како живи и ради, да се поучи у истинама Христовим. Често је нама млађима говорио, када смо разговарали још у оним тешким временима за српски народ и Цркву, када је идеологија покушавала да уништи Бога у чо-

веку и када су многи постављали питања о постојању Бога, да наше није да никога убеђујемо и убедимо да ли постоји Бог или не постоји – наше је да му изложимо истину, а његово је да се на основу те истине сам увери. Наравно, увек је говорио да том истином прво треба живети, па онда говорити.

Његова светост патријарх Павле је мученик. Очевидац сам био, када је у различитим стањима долазио код нас у манастир Студеницу, када је био и претучен од Албанаца на Косову, када је био плуван и када му је мантија била исцепана – ето, и такав је долазио у Студеницу, али, он никада није сметнуо са ума да све што подноси треба да подноси Христа ради. Тако је он све невоље и подносио.

Патријарх је дошао на кормило Српске Цркве заиста у једном тешком времену, препуном искушења за српски народ, државу и Цркву. Увек сам говорио, а то ћу и сада казати: иако никад није разлишљао да ће бити патријарх, а ми знамо за ону народну, човек снује а Бог одрђује, да је заиста Бог одредио Његову светост да у то време носи крст, и свој, и патријарашки, и Цркве српске и српскога народа. И он је знао мудро да га носи. У тим смутним временима, претешким временима, било је тешко одржати се. Али наш патријарх се достојанствено одржао, није скренуо ни лево ни десно, зато што је он, који није био никада политичар и дипломата, био пре свега духовник. Он је, као што многи људи покушавају да убеди некога путем знања или говора, то чинио

својом духовношћу и молитвом. Има сам прилику, као исповест да кажем, да будем сведок како Његова светост проводи ноћ, када устаје на молитву, у колико леже, како се моли. Остаће ми увек у сећању – када сам био одређен од Светог архијерејског синода да организујем сахрану епископа браничевског Саве имао сам собу поред собе Његове светости, а врата се нису могла потпуно затворити – тада сам видео колико пута ноћу он устаје на молитву, како спава и како се моли. Он спава а у сну је непрестано говорио – Боже мој и Господе, помилуј ме, Боже мој и Господе, помилуј ме. А знао је у току ноћи да тако пева црвене стихире, он који је више био баритон у сну је певао првим сопраном – то је требало само слушати.

Њему на устима је била непрестана молитва, а од како је постао српски патријарх свакодневно је служио свете Литургије. Те Литургије су тако омотивениле душе Београђана и шире. Он се сваки дан молио, служио, а када је отишао у болницу, причешћивао се као што се причестио непосредно пред данашње представљење.

Ми се молимо Богу да га прими у Царство небеско, а сигурно је у Царству небеском. А ја га молим да се моли и за бивше братство, да се моли за мир у Цркви, мир у народу, мир у држави. И верујем, као што се увек молио за све нас, да ће се од данас молити пред Престолом Свевишњег. Јесмо изгубили великог духовника, али смо добили једног великог молитвеника пред Престолом Свевишњег.

## О ЧЕСТОМ ПРИЧЕШЋИВАЊУ ВЕРНИХ

(Део одговора на питање)

У Еванђељу читамо: *Ако не једете Тела Сина Човечјег, ни пијете Крви Његове, живота нећете имати у себи. Ко једе Моје Тело и пије Моју Крв има живот вечни, и Ја ћу га васкрснути у последњи дан* (Јован 6, 53-55). Из ових речи Господњих јасно се види како неопходност приступања Светом причешћу, тако и корист од тога. Као што дете после рођења, да би остало у животу и расло, мора да се храни, тако бива и са Хришћанином. Родивши се духовно у Светом крштењу, у Тајни миропомазања добивши благодат за даље узрастање, ми свој духовни живот одржавамо Божанском храном - Светим причешћем (П. Трембелас, *Догматика*, Атина 1961, III, 148). Њиме превасходно долазимо у најтешњу везу и јединство са Христом Животодавцем, постајемо *сателесници* с Њим. Свети Кирило Јерусалимски каже да сваки који се достојно *причешћује Телом и Крвљу Христовом бива истог тела и крви с Њим*, тако да овом тајном *христоносци бивамо, уносећи у своје удове Његово Тело и Крв, а по светом Петру бивамо причасници Божанске природе* (2. Петрова 1, 4; *Мистагошке катихезе IV*, 3, изд. Апост. Диаконија, Атина 1969, Т. 39, стр. 256). Код светог Григорија Ниског налазимо објашњење како то бива: *Мало квасца све тесто према себи уподоби. Тако обесмрћено Богом Тело Господње, будући у нама, све претвара и мења према себи* (Према П. Трембелас, н. д. 147, 215). Још подробније објашњење о томе даје Никола Кавасила, велећи да Христова Црква, причешћујући се хлебом и вином, *не претвара њих у човечје тело, као што бива с*



обичним јелом, него се сама претвара у њих, те оно што је више (Божанско) побеђује тварно. Као што железо стављено у огањ само постаје огањ (усија се), а не бива да се огањ претвори у железо. Па као што се усијано железо не представља нашем погледу железом, него огњем, зато што својства железа као да су прогутана од огња, управо тако - када



би се могла видети Христова Црква, када је она сједињена с Њим и учесница у Његовом Телу - ми не бисмо видели ништа друго сем Тела Господњег... Јер то значи да верујући већ сада живе, благодарећи овој Крви Христовој, животом у Христу, стварно зависећи од Главе тог Тела, Христа, и обучени у то Тело Христово. На тај начин се Црква јавља у Светој тајни евхаристијског Причешћа (Према К. Керн, *Евхаристија*, Париз 1947, 27, 28, Никола Кавасила, *О Божанској Литургији*, Солун 1979, 39, 2, стр. 190).

Сједињујући се у Светој Тајни Причешћа са Христом, у Христу се сједињујемо најтешње и једни с другима. Свети апостол Павле вели да смо једно тело ми многи, јер сви од једног хлеба једемо (1.

Коринћанима 10, 17). Тумачећи ове речи, свети Јован Златоуст развија ту мисао даље: *Шта је хлеб? Тело Христово... Шта бивају причасници? Тело Христово. Не многа тела, него једно Тело. Јер као што хлеб постаје сједињењем од (брашна) многих зрна, да се нигде не виде зрна, него су исто, тако се и између себе и с Христом сједињујемо. Јер се не храниш ти од једног тела, а он од другог, него сви од истог* (Трембелас, н. д. 214). И свети Василије Велики, у молитви по освећењу Дарова вели: *А нас све који се од једнога Хлеба и једне Чаше причешћујемо, да сјединиш једне са другима у заједницу једнога Духа Светога...* Светим Причешћем ми остварујемо заједницу и са небеским светом. По светом Атанасију Великом, *Господ је храна свих горњих духова и анђела и небеских сила* (Празнична посланица 7, код: Трембелас, н.д. 146). А тако учи и Свети Амвросије Милански: *Тобом (то јест Христом) хране се преобилно анђели на небу* (К. Керн, н. д. 31). Разуме се да то храњење није телесно, да зубима и вилицама жваћући једу, како примећује свети Јустин Мученик (*Разговор с Трифуном Јудејцем*, изд. Апост. Диак. Атина 1955, Т. Ш, 261). По светом Јовану Дамаскину оно бива гледањем: *Гледајући Бога, колико им је могуће, то им је храна*. Објашњавајући даље, да се Свети дарови називају мјестообразнаја будућих, не као да не би били заиста Тело и Крв Христова, него сада преко њих примамо Христово Божанство, а онда духовно, самим гледањем, исти Свети отац казује да ће се верни хранити Христом и у будућем веку, не само овде на земљи (*EkodosiV akrtbhV thV orgodoxou pistewV*, изд. Bonifacius Koper, Berlin 1973, XVII, 59, стр. 47; LXXXVI, 180-182, стр. 198).

У старој Цркви имала је Света евхаристија централни положај у целокупном хришћанском животу. Постати једно са Христом не само духовно, него и телесно, примивши Тело и Крв Његову, и тиме све Његове Божанске енергије потребне нам и за живот вечни (Јован 6, 50), истовремено доспевши до јединства са свом браћом живом и упокојеном, и анђелима, осећало се у свести верних не као наредба ни

дужност, него као насушна духовна потреба (Уп. Н. Афанасјев, *Црква Духа Светога*, Париз, 1971, 7, 52; Ј. Зизиулас, *Јединство Цркве у Евхаристији и епископу...*, Атина 1961, 7, 96.)

И доцније, кад се под притиском борби с јересима наглашавају и друга средства спасења: прејемство епископа у аутентичном учењу од апостола, затим Свете тајне Крштења и Свештенства, Света евхаристија задржава централно место и тада, као и доцније све до данас: *Православље без Евхаристије незамисливо је, а Евхаристија без Православља немогућа* (Афанасјев, н. д. 143; Зизиулас, н. д. 116, 126).

Патријарх Павле,  
*Нека питања наше вере*, 1998, том I, стр. 377-379

# О РАВНОТЕЖИ УМА И ДОБРОТЕ

(Порука коју нам је оставио патријарх Павле)

Појава Његове светости патријарха Павла у најмрачније време новије српске историје била је право чудо, милосрдни дар Божји, искра небеске светлости у мркој земаљској тами. Данас, пошто се упокојио у Господу и када га је на онај свет испратило више од пола милиона људи, ваља да се упитамо шта је његова чудесна појава значила за Србију, који нам је завет оставио. Патријарх Павле имао је непатворену харизму, готово магичну моћ утицаја на људе, верне и неверне. Али његова харизма, за разлику од политичких вођа, није била дело маркетинга, моћних медија, нити је почивала на статусу, већ је била изворна, задобијена личном духовном снагом и Божјом милошћу. У време владавине овоземаљских

новишта разума и знања, безизлазну ситуацију. Тада му прискаче у помоћ колективно несвесно и архетип Духа. И наш мудри и племенити старчић, дошао је на светосавски трон апостолским начином избора, односно Божјом милошћу, управо у време моралног посрнућа, заблуделости, лутања и несналажења српског народа пред судбоносним одлукама. Патријарх Павле је тада, у то апокалиптично доба мржње и сурових ратова, својим животом посведочио јеванђељску истину и остварио своје послање. Својом благородном појавом доносио је милост љубави, а својом мудрој и благом речју уносио је светлост и смисао у мрачан, апсурдан и ужасан живот с краја 20. века.

Његов завет свом светосавском народу је хришћанска порука да се на зло не одговара злим, да је вазда боље трпети зло, него га наносити, да је боље бити страдалник и прогоњен, него насилник и прогонитељ. А то је и порука мајке Јевросиме: „Боље ти је, сине, изгубити главу, него своју огрешити душу.” У доба највеће нетрпеливости и патолошке мржње, патријарх је проповедао трпеливост, благост, разумевање, љубав и праштање. У време најсуровије борбе за опстанак, он је опомињао људе на човештво и достојанство, на непролазне вредности.

Али чувена патријархова порука: *Будимо људи, а никада нељуди*, не значи да треба мирно трпети, не опирати се насиљу, те слепо и глупо срљати у смрт. То се најбоље види у његовом лудном тумачењу речи Исуса упућених

својим ученицима: *Ето, ја вас шаљем као овце међу вукове: будите, дакле, мудри као змије и безазлени као голубови* (Матеј 10, 16). Ево како то место, ту јеванђељску поруку тумачи патријарх Павле: „Будите мудри као змије и безазлени као голубови, значи, развијајте своје умне способности све више, под условом да паралелно развијате у себи доброту. Но, ум је хладан, а доброта топла, али слепа. Стога су нам потребни и ум и доброта, да једно другом држи равнотежу, да ум не пређе у злоћу, а доброта да не пређе у глупост.”

Патријархов овоземаљски живот је окончан, а његово послање испуњено. Свом синовцу је, кажу, оставио сат и будилник, а свима нама свој честити лик подвижника и бесмртне духовне дарове. У аманет нам је оставио тежак задатак да будемо људи, да не чинимо зло, да разумемо и поштујемо друге људе, нације и вере. На нама је колико ћемо послушати ову благу реч, да ли ћемо се пренути и кренути путем духовног и моралног преображаја.

Жарко Требјешанин,  
професор Београдског универзитета



моћника, овај свети човек нам је показао да се велики утицај може темељити на моралној моћи. Његов неспорни ауторитет почивао је на духовној моћи, на врлинама љубави, доброте, разумевања, чојства и праштања.

Скроман, тих, доброћудан, аскетски посвећен Цркви и народу, патријарх Павле био је јединствен лик међу српским патријарсима. А опет, било је у њему нешто дубоко свеопште, типско, архетипско. Његова светачка појава у време масовне провале разобрученог зла и зверског насиља, искушења и пострадања српског народа, подсећа на чудесну појаву старца о којем приповеда Светлана Велмар Јанковић у *Врачару*. Тај митски лик, који се јавља у бајкама и сновима у руху чаробњака, свештеника или учитеља, представља архетип Мудрог старца. Он отеловљује Дух, Мудрост, Интуицију и слику Божју, а јавља се, вели Јунг, у „некој ситуацији у којој су увид, разумевање, добар савет, одлука, план и сл. потребни, али се не могу донети властитим снагама”. Он се у предању и у животу појављује када је читав народ доспео у критичну, наизглед, са ста-

# СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ПАВЛЕ – ЦРКВЕНО ПОЈАЊЕ И ДУХОВНО УЗРАСТАЊЕ

Српски патријарх је истински посвећен нашем појању. На његовом радном столу поред мноштва књига, монографија, писама која чекају на одговор и др., може се наћи и каква нотна збирка. Најчешће *Опите појање* Стевана Мокрањца. Кад год стигне, он отпева неку празничну стихиру, како сам каже „да би одржао ум крепким“. Стихиру коју је учио у богословији још пре више од седамдесет година, сада поново и са новим искуством сагледава. Аналитичан какав јесте, он је рашчлањује. Најпре созерцава њен текст, а потом одваја целине по фразама уз наглашавање извесних речи ради истицања њиховог значења. Понешто што је знао као „утврђено“, он каткад измени, сматрајући да је смисао текста у тим стихирама понегде занемарен неадекватним музичким фразирањем.

У више прилика је патријарх Павле наглашавао потребу учења црквеног појања. Све што је о појању говорио и показивао, указује на чињеницу да је појање срж богослужења. Сматрао је да „ми који данас представљамо Српску Цркву“ и сами треба да будемо настављачи овог народног блага. Говорио би: „Треба да се трудимо и учимо, да и други имају користи од нас.“ Овим он потврђује једно од својих уверења о међусобној повезаности верних, што представља суштински карактер Цркве Христове.

Његова светост се појавио и као приређивач, тачније редактор двеју нотних збирки. Најпре прештампаног издања Мокрањчевог *Осмогласника*, а потом и *Опитег појања*.

У предговору збирке *Извод из опитег појања са величанијима*, Свјатјејши патријарх наводи разлоге који су га навели да састави ову збирку. Како вели, један број наставника појања је изражавао потребу да се направи својеврстан избор из *Опитег појања* Стевана Мокрањца, погодан за ђаке богословија и студенте Богословског факултета. „*Опите појање* Стевана Мокрањца у редакцији Косте Манојловића, са преко 500 страна, са мноштвом истих песама разних композитора, писано је за музички образоване са интересом ширим од уџбеника.“

(...)

## *Појање као вид духовног узрастања*

У погледу музике у Цркви, тачније њене улоге и значаја, српски патријарх Павле дословно следи учење Светих отаца Цркве да музика, то јест појање у цркви има за циљ духовно надзидање верних. Ово учење је суштина свих патријархових текстова о појању. То ће се најбоље видети кроз појање на богослужењу.

Принцип блаженог Јеронима да „слуга Христов мора певати тако да би пријатне биле речи које изговара, а не његов глас или мелодија сама по себи“, за патријарха су основно мерило. Он додаје: „При



појању у цркви треба имати на уму да је улога мелодије да олакша усвајање казивања, смисла текста који се пева, а не да она ту може имати самосталан, независан значај.“ У прилог томе треба рећи да он не фаворизује компликоване и теже мелодије којима се „потискују једноставнији и благи напеви у којима могу да учествују сви верни“. Патријарх сматра да је учествовање (кроз појање, на пример) далеко виши ниво молитве у цркви у односу на пуко присуствовање. Зато је он увек охрабривао верне да узму учешће у богослужењима макар кроз сасвим једноставно одговарање као што је *Господи помилуј*, *Подај Господи* или *Амин*. Осим тога, држећи се отачког принципа да у цркви треба избегавати оне атрибуте световне музике који ту не приличе, као што је прегласно или превисоко певање, говорио би: „Чувати се сваке крајности.“ Било је и оваквих ситуација: када смо на богослужењу заредом узимали неколико стихира у високом тонском регистру, Његова светост би, када је на њега дошао ред, прекинуо тај след узимањем приметно ниже интонације. Ефекат таквог његовог чина био је увек необично снажан. Након само неколико тренутака схватили бисмо да је наше појање, иако тачно и прецизно, са „телесног“



тима сводио на разумно, то јест духовно, упућујући нас на текст стихире.

Познато је да Свјатјејши патријарх нема фаворите, то јест миљенике, јер се држи отачке максиме да све љуби подједнако. Он није много обраћао пажњу на оне појце на пример, који су усавршавали само свој глас или појачко умеће, а запоставили све остало. Патријарх за такве појце неће ни да чује. Зато каже: „Онај који пева у цркви мора бити истински хришћанин, који не само да разуме шта пева, него уз то да поседује стварну побожност, смерност, духовну трезвеност и разборитост, а уз то да је свестан високог циља коме тежи, на духовну корист и своју и својих ближњих.“

Само владање за певницом је у том смислу за првојерарха наставак духовног труда. На богослужењу прву стихиру најпре узима најстарији појац по чину, па редом наниже (то јест ниже по чину) и тако у круг. Испоставља се да овај принцип, иако га многи знају, у већини цркава бива занемарен, услед (није лако рећи) несабраности и општег расула у нашим певницама. Разговоре, ако се започну, патријарх брзо и енергично прекида. Смејање никако не одобрава. Води рачуна о богослужбеним књигама: странице врло пажљиво окреће да се не би поцепале, а ако се то и деси, следећ дана доноси провидни селотејп и лепо пажљиво. Љути се када се књиге сувише „гумбају“ од стихире до стихире, то јест из руке у руку појца, јер се тако не могу очувати.



Када је потребно, целу књигу дотерује, а неке ставља у омот од папира да се мање оштете при употреби. Све, дакле, благоразумно како и приличи служењу живом Богу. Данас нама све то изгледа помало чудно, јер смо навикли на принцип – када пропадне, замениће се.

Патријарх Павле не даје значај већем украшавању мелодије, поготово ако је то на уштрб развојности текста. Он сматра да музика без текста као *те-ри-рем* на неким деловима свеноћног бденија код Грка, нема оправдања. „Сматрам да је то главни разлог што у Православној цркви није прихваћена инструментална музика“, вели он.

Могло би се рећи да патријарх Павле тежи манастирском типу богослужења, који подразумева одсуство парадности. Ово иде у корак са једном од патријархових ранијих изјава да је за њега најидеалнији тип богослужења онај катакомбни, из ране Цркве. Као такав, он очекује од других оно што захтева од самога себе – „молитвену параду“ унутарњег, невидљивог човека, који без нарочите гестикулације (мелодијског усавршавања), „умом и срцем“ подстиче позорност, и бива хваљен не од смртних већ од Невидљивога. Ово подразумева не некакав апстрактан приступ, већ реалан и могућ, и то једино онда када су претходно задовољени сви елементи доброг, динамичног богослужења. Оно чему тежи Његова светост је (непрекинут) молитвен ток богослужења. Стога ће онима који овакве тежње не препознају, музички део несумњиво бити монотон. И не само то. Без личног духовног узрастања нико, па ни академски музичар, неће моћи да одреди деликатну меру богослужбене музике нити да задовољи њене специфичне естетске захтеве.

Предраг Ђоковић  
(професор црквеног појања у Карловачкој богословији и појац Патријаршијске капеле;  
Зборник Матице српске за сценске уметности и музику, 2007, бр. 36, стр. 79-95, одломак, без напомена)



## ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИЈА И БРИГА ЗА ТВОРЕВИНУ

Овај чланак је прочитан на Међуправославној конференцији за заштиту животне средине (Inter-Orthodox Conference on Environmental Protection), одржаној на Криту 1991. године, а штампан је у *Orthodoxy and Ecology Resource Book*, Syndesmos, Bialystok 1996. Аутор чланка је архијереј Румунске Православне Цркве

Црква Христова данас треба да се суочи са различитим проблемима који су присутни у савременом свету. Еколошка криза је један од таквих проблема, који има важне етичке последице за читаво човечанство.

Добро је познато да Православље наглашава духовно обраћење верујућих и настоји да верне води у овој епохи брзих промена. Православље са великом бригом гледа на немилосрдно гажење и уништавање природног окружења од стране људских бића, које има изузетно опасне последице за сам опстанак од Бога створеног света природе.

Према хришћанском учењу, етички однос човечанства према природи се налази унутар ових речи:

*Рађајте се и множите се, и напуните земљу, и владајте њом, и будите господари од риба морских и од птица небеских и од свих звери што се мичу по земљи... Ево, дао сам вам све биље што носи семе по свој земљи, и сва дрвета родна која носе семе; то ће вам бити за храну... (Пост 1, 28-29).*

Кроз ове речи људском роду је дата релативна власт, како би владао над природом у читавом космосу. Сва творевина, и небо и земља, су нам подређени, да нам служе и да раде за нас. Као што је то рекао професор Н. Заболоцки (N. Zabolotsky): „Створења Божија служе не Богу, ни анђелима, нити себи самима, већ једино човеку.“

С обзиром на тренутну ситуацију, Црква Христова не може да остане равнодушна. Основни догмат њене вере чини уверење да је свет створен од стране Бога Оца, кога исповедамо у Символу Вере као „Творца неба и земље, и свега видљивог и невидљивог“.

У православном богослужењу постоје нарочите прозбе и јектеније за „благорастворење ваздуха, за изобиље плодова земаљских“, или за заштиту у случају елементарне непогоде. Ово је молитва из службе која се служи у време опасности од земљотреса:

„Земља, без речи, пак јеца и плаче: Зашто, о људи, зашто ме скрнавите многим злобама? Господ ме је дао вама али у целости часну: разумите и умилистите Бога кроз покајање.“

Православна Црква кроз богослужења објављује ово дубоко разумевање творевине. Посебно се улога човека као свештеника творевине најјасније показује кроз литургијско богословље. Ми смо кадри да преобликујемо и променимо свет. По речима оца Димитрија Станилоја, стављамо печат свог разумевања и свог словесног делања на твар: „Свет није само дар, већ и задатак за човека.“

Читав универзум служи свом Творцу и приноси му дарове. У самом облику цркава и у постављању



икона, мозаика и фресака унутар њих, налазимо умањену слику универзума, која разјашњава однос човечанства и остатка творевине према Богу. Јер ово је израз не само онога што је на земљи данас, већ онога што је на небесима и онога што ће доћи – есхатолошког обећања и искупљујућег преображења читаве творевине кроз спасење које је омогућио Исус Христос (упореди: Рм 8).

Молитве и псалми нам, на пример, говоре о посвећењу читаве твари. Свакога дана у вечерњим молитвама певамо 103. псалм који каже: *Благословите Господа сва дела Његова, на сваком месту владавине Његове, благослови душо моја Господа.* Он показује наше благосиљање свих елемената творевине. Освећење воде нам, пак, показује освећујућу и искупљујућу силу која се даје елементу творевине кроз црквено призивање Светога Духа.

Међутим, оно што је нама важно је то што вода на крштењу представља материју космоса, свет као живот човечији. И благосиљање ове воде на почетку крштењског чина стога добија заиста космички и искупљујући значај. Бог је створио свет и благословио га и дао га нама као храну и као живот, у смислу причешћивања светом. Благосиљање воде означава искупљење или васпостављање твари до њеног почетног и суштинског назначења. Прихватајући крштење Јованово, Христос је посветио воду – учинио ју је водом очишћења и измирења са Богом.

Тада се, док је Христос излазио из воде, десило Богојављање – нова и искупљујућа објава Божија – и Дух Божији, који се у почетку стварања *дизао над водама*, учинио је воду, то јест свет, онаквом какву ју је створио у почетку.

„Велики си Господе, и величанствена су дела Твоја, и никаква реч није у стању да опева чудеса Твоја. Јер си Ти вољом својом привео све из небића у биће; својом моћи одржаваш твар, и својим промислом управљаш светом...”

„Пред Тобом дрхћу све умне силе; Теби пева сунце; Тебе слави месец; Теби су присутне звезде; Тебе слуша светлост, од Тебе трепте бездани, Теби служе извори...”

„Дошао си и спасао си нас!”

„Твоју благодат исповедамо, Твоју милост проповедамо, не тајимо добротина Твоја.”

Опет се свет пројављује онаквим каквим га је Христос открио и учинио га божанским даром човечанству, средством заједничарења човечанства са Богом. Ова вода нам се показује као „благодат искупљења, опроштење грехова, исцељење слабости”.

„И дај јој благодат искупљења, благослов Јордана; учини је извором нетрулежности, даром освећења, отпуштањем грехова, исцељењем недуга, погибијом демона, неприступачном непријатељским силама, испуњеном анђелском силом: да свима који је користе и испијају од ње буде на очишћење душе и тела, исцељење страсти, освећење домова, и за сваку намеру која је целисходна...”

Православно богослужење је прослављање и стога су у њему присутна сва чула. Вид, слух, укус, мирис и додир. У православном богослужењу се користе и поштује материја – било да су то дрво и боје, материјали за писање, хлеб и вино или тамјан.

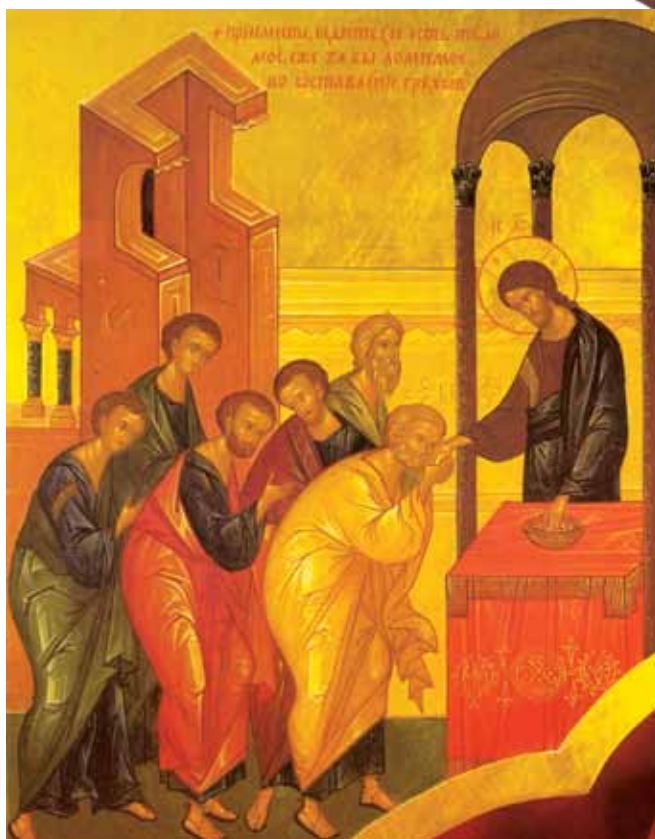
„Нећу одустати од поштовања твари, кроз коју ми је дошло спасење...” (свети Јован Дамаскин).

Као што на Евхаристији свештенослужитељ приноси пуноту творевине под образом освећеног хлеба и вина, и прима је назад као благослов благодати да га подели са осталима, тако ми треба да будемо проводник кроз који се Божија благодат и спасење изливају на сву твар. Људско биће је једноставно, али славно средство за израз творевине у њеној пуности и долазак Божијег спасења за читаву твар.

Призив човечанства, како је приказан у литургијском богословљу, није у томе да доминира над природом и да је експлоатише, већ да је преобрази и посвети. На различите начине – кроз обрађивање земље, кроз уметнички рад, кроз писање књига и иконописање – човечанство материјалним добрима даје глас и творевину чини способном да славослови Бога.

Значајно је то што када на Евхаристији приносимо Богу прве плодове земље, не приносимо их у изворном облику, већ преобликоване нашим рукама. Као што је рекао епископ Калист Диоклијски, на жртвеник не стављамо сноплје пшенице, већ хлебовање, не стављамо грождје, већ вино.

Благосиљање свих врста елемената природе, као што су поља, виногради, први плодови, пшеница



итд., показује да Црква препознаје преображај свих аспеката твари кроз спасење и прослављање човечанства, а тиме и читаве творевине.

У грчкој Литургији светог Јакова то се изражава на следећи начин:

„Небеса поју Теби, и све њихове силе, сунце и месец, и сва звездана сазвезђа, мора и све што је у њима, небески Јерусалим, збор изабраних, Црква прворођених записаних на небесима, духови праведника и пророка, душе мученика и апостола, анђели и арханђели...”

У египатској Литургији светог Марка налази се следећа молитва:

„Такође и наше странствовање у овом животу, Господе, сачувај без повреде и без буре. Благотворне кише изобилно пошаљи на места која имају потребу за њима. Лице земље развесели и обнови њиховим (кишним) наиласком, да би она, оживљена њиховим капљама, рајала и озеленела... Плодове земље благослови, Господе, сачувај их целе и неповређене за нас, и приправи их до наше сетве и жетве... Благослови и сад, Господе, годишњи круг доброте Твоје, за сиромашне из народа Твога, за удовицу и сироче, за странце и обраћенике, за све нас који се надамо у Тебе и призивамо свето име Твоје.”

Благословити значи заблагодарити. У благодарењу и кроз благодарење ми препознајемо истинску природу ствари које примамо од Бога, и тиме им омогућавамо да достигну пуноту коју је Бог за њих наменио. Ми благосиљамо и освећујемо твар онда када је приносимо Богу у евхаристијском входу читавог нашег бића. И док стојимо пред космосом, пред материјом коју нам је Бог дао, овај евхаристијски вход постаје свеобухватан.

У могућности смо да благосиљамо и славимо Бога за дар света. Одређени смо као „евхаристијско“ живо биће, због тога што смо способни да свет видимо као Божији дар, као свету тајну Божијег присуства и као средство заједничарења са Њим. А тако кроз благодарeње можемо да приносимо свет назад Богу: „Твоје од Твојих Теби приносећи...“

Овај литургијски израз одражава православно виђење и схватање нашег односа и са творевином и са Творцем. Ми смо слободни посредници кроз које се творевина приноси Творцу. Евхаристија је најузвишенији израз и искуство творевине коју Бог Дух Свети преображава кроз искупљење и богослужење. Под видом хлеба и вина, материја из творевине, обликована људским рукама у нов облик, приноси се Богу, са признањем да је читава творевина Божија и да Богу враћамо оно што је Његово.

Исконски однос Адама и са Богом и са творевином се обнавља у Евхаристији и у њој имамо предок есхатолошког стања творевине.

Али када погедамо на наш свет данас, видимо веома другачију слику. Побуна, гордост и похлепа човечанства су пореметили изворни Адамов однос. Човечанство је занемарило црквено схватање своје улоге као свештеника твари. Чинећи тако, наш свет се суочава са кризом смрти и пропадљивости као никада до сада.

Треба да покушамо да се вратимо у исправан однос са Творцем и творевином, како бисмо обезбедили опстанак природе. Призвани смо да понесемо страдање творевине, као и да уживамо у њој и да је прослављамо. То значи да служимо Литургију „extra muros“ (лат. „ван зидова“ – *нап. прев.*), Литургију изван (ван) зидова цркве, за освећење читавог света.

„Кроз небеса и земљу и море, кроз дрво и камен, кроз сву твар видљиву и невидљиву, приносим поклоњење Творцу и Господару и Градитељу непосредно и њом самом, али кроз мене небеса објављују славу Господњу, кроз мене месец служи Богу, кроз мене Га звезде славе, кроз мене се воде и плъускови, росе и читава творевина поклањају Богу и славе Га.“ (свети Леонтије Кипарски)

Са енглеског превели Маријана и Срећко Петровић



## АЛИ ГОСПОДЊИ

Господњи  
јави се глас  
да се суздржимо  
од свог гнева  
јер обест бесних  
у беснилу ће стати  
и јад сав светски  
у њима ће да се јати  
међ јатацима гордим  
већ се зачиње рат  
и платиће гнусни  
што су ружили  
часни крст

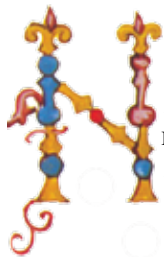
## ЧАСНИ КРСТ

са места лобање  
језиком се узнесе  
уз све светло Светог  
да језикује мером душе  
и искује га у сев муње  
небеским корењем  
просветли у писму  
језгра овог око Оца  
и кроз литургију  
најмутавијем на излазу  
од поганог сачува  
његовог младенца  
да стоји уз Младенца

Никола Цинцар Попоски  
из збирке *Насин*



# ОСВЕЋЕНА ЦРКВА СВЕТЕ АНАСТАСИЈЕ СРПСКЕ У КОПЉАРИМА



Неизмерни благослов Божији izlio се у недељу 11. октобра 2009. године на вернике и житеље села Копљари наомак Аранђеловца, када је у овом малом шумадијском селу освећена црква преподобне Анастасије Српске, мајке Светога Саве. Неизмерна је била и радост у срцима свих оних који су се трудили и успели да подигну прву цркву у Србији која је посвећена великој и дивној Анастасији Српској.

олтарске апсиде и црква је комплетно опремљена свим богослужбеним сасудима и књигама.

На дан светог исповедника Харитона, 11. октобра, на стотине људи је дочекало свог Архиепископа и присуствовало освећењу храма Божијег. Освећење је обавио Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање умировљеног Епископа аљаског Г. Николаја, игумана студеничког Архимандрита Тихона, Архиепископских намесника: орашачког Миће Ђирковића и опленачког Миладина Михаиловића и бројног свештенства орашачког намесништва. Радост и красота овог великог сабрања била је крунисана и тиме што је Владика Јован у Свети Престо Копљарске цркве, поред моштију светог великомученика Лазара Косовског, положио и део моштију свете мајке Анастасије.

Током Свете Литургије, Владика Јован је одликовао надлежног пароха, протојереја Милисаву Симића, правом ношења напрсног крста, због труда и љубави које је уложио приликом подизања и уређења цркве у Копљарима. Након Свете Литургије, Владика Јован се обратио сабраном народу, благодаривши Богу и свима који су и најмање допринели да се подигне Црква преподобној мајци

Анастасији. Подижући овај храм, рекао је Владика, ово село и сви његови житељи подизали су и узди-



Подизање ове мале, али јединствене цркве, отпочело је јануара 2006. године, када је Епископ шумадијски Г. Јован благословио да се црква подигне на пољани у центру села, поред основне школе. Јуна исте године Владика Јован је освештао земљиште за цркву, да би почетком новембра било обављено и освећење темеља. Понесени благословом Свете Анастасије и жељом да се у њиховом селу прославља Господ, а вођени председником Грађевинског одбора Драганом Прекићем, верници Копљара и околине су као једна породица прионули на прикупљање средстава за изградњу цркве, уграђујући себе и своје потомке у Дом Божији. Крајем априла 2007. године грађевинска екипа на челу са Милинком Милетићем из Крагујевца, отпочиње зидање, и већ крајем августа црква бива озидана. Током 2008. године завршена је већина грубих радова, а крајем марта Владика Јован је освештао девет крстова за цркву, два велика, позлаћена, и седам малих од прохрома. Током 2009. године у Цркви је постављен мермерни под и дрвени иконостас, започето је фрескописање

зали себе ка Богу, а храм је онај део неба на земљи који нас увек и довека уздиже и приближује Богу. Владика Јован је посебно емотивно говорио о светој



Новоосвећени храмови у епархији шумадијској



Анастасији, проналажењу њених моштију док је био игуман Студенице, као и о својој везаности за мајку Анастасију, чијим се молитвама опоравио након тешког саобраћајног удеса и након петомесечног боравка у болници, када је био скоро непокре-

тан. Зато је замолио све присутне, а посебно жене и мајке, да се увек молитвено обраћају светој Анастасији, која је заштитница овога храма, села Копљара и свих који у њему живе.

По завршетку Свете Литургије, подељене су грамате захвалности и ордени Светог Симеона Мироточивог онима који су највише дпринели подизању ове мале, али прелепе Цркве. Након тога, владике Јован и Николај су са свештенством и свим народом присуствовали кратком културно-уметничком програму, који су извела деца Копљара и Орашца, а потом учествовали у заједничкој трпези, која је била спремљена за све присутне.

*Александар Миловановић, јереј*

## ОСВЕЋЕН ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА У РАБРОВЦУ



пископ као начелник и глава Цркве све службе држи у органском јединству и раздаје дарове Светог Духа на Литургији. Пошто се дарови раздељују уз сагласност читаве заједнице сакупљене на Литургији, верни народ села Рабровца је жељно ишчекивао долазак Епископа шумадијског Г. Јована да у суботу 17. октобра, на празник Светог Стефана и Јелене Шиљановић, изврши велико освећење храма Светог Великомученика Георгија, који се налази у близини рабровачког језера.

Овој великој свечаности освећења храма претходило је празнично бденије, које су служили свештеници Архиепископског намесништва младеновачког у новоподигнутом храму.

У хладно суботње јесење јутро, колоне верника кренуле су према храму, кроз који су се сунчеви зраци пробијали у магли, наговештавајући велики дан. Црквена звона објавила су долазак Владике Јована. Мноштво верног народа благочестиве Шумадије, предвођено трудољубивим парохом рабровачким Владаном Јовановићем, дочекало је Преосвећеног Владика. Почело је освећење храма, и уследио је трократни опход око храма који се, по ранохришћанском обичају, завршио полагањем делића моштију Светог великомученика Косовског кнеза Лазара у свету Трпезу Господњу и заливањем воскомастиха. Дух Свети је призван у храм и, како





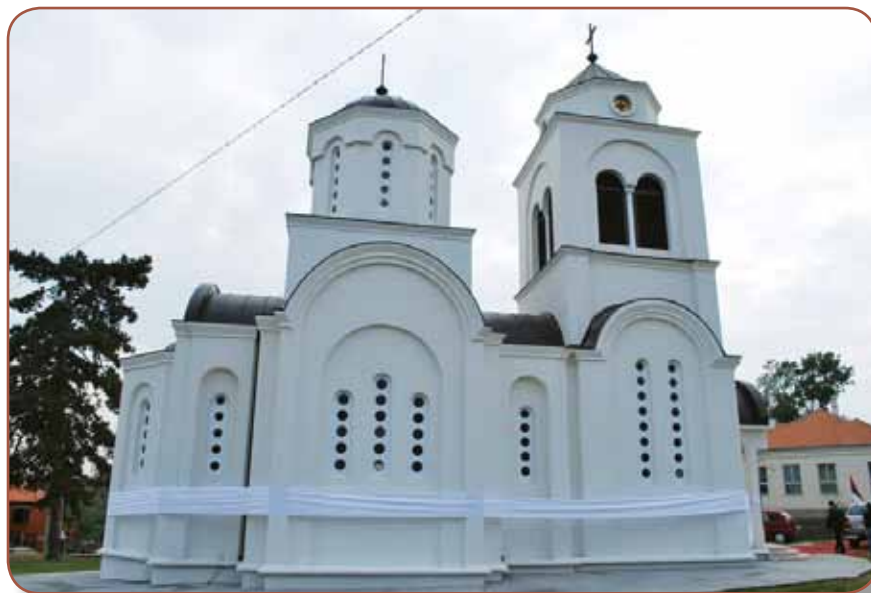
је касније у својој беседи Владика рекао, Он ће остати у њему док је света и века.

Света Архијерејска Литургија служена је у порти, на бини код цркве, због присуства великог броја верника. Епископу Јовану саслуживали су: архијерејски намесник младеновачки протојереј-ставрофор Драгољуб Ракић, архијерејски намесник јасенички протојереј-ставрофор Драгослав Сенић,

у њега да би били на Светој Литургији и осталим богослужењима, рекао је владика желећи да објасни улогу Светога Духа, да све чега се Он дотакне преображава у Тело Христово, односно у Цркву. Епископ је благодарио свима и на све призвао благослов Божији, да Бог умножи љубав њихову и да троструко врати своје народу.

Свечани тон богослужењу дао је хор Свети Симеон Богопримац из Смедеревске Паланке. После причешћа верних, Преосвећени Владика Јован одликовао је Архијерејском грамом господина Дејана Арсића, Епархијским орденом Карађорђе одликован је господин Ђорђе Николић, а Орденом Епархије шумадијске Свети Симеон Мироточиви одликовани су господин Радоје Ранисављевић и госпођа Радмила Никодијевић.

Достојанством протонамесника одликован је свештеник Владан Јовановић. Подсећања ради, овај свети храм почео је да се гради 1996. године за време Епископа др Саве (Вуковића). Преосвећени Владика Јован, истакао је пожртвованост и истрајност свештеника Владана и његових



архијерејски намесник опленачки протојереј-ставрофор Миладин Михаиловић, протојереј Слободан Кеџић, протонамесник Драган Брашанац, протонамесник Слободан Раковић, свештеник Дејан Динић и свештеник Дејан Вујић из Архиепископије београдско-карловачке, као и ђакони: Петар Лесковац, Небојша Јаковљевић и Иван Гашић.

У својој беседи Владика је похвалио слогу парохијана и позвао да се сви очистимо од грехова и нечистоте и свега онога што квари икону Божију у човеку. У контексту Цркве као заједнице,

парохијана, који су уз много љубави саградили овако леп храм. У Епархији шумадијској има 52 храма у изградњи. Владика је истакао да није довољно само градити храмове, већ да себе треба уградити у храм Божији, јер смо сви позвани да учествујемо у Литургији, која је преукус Царства Божијег. После одслужене Литургије, КУД из Влашке је у порти приредио културно-уметничку манифестацију, а за све присутне приређена је трпеза љубави.

*Петар Љ. Лесковац, ђакон*

# ОСВЕЋЕНА ЦРКВА ПРЕПОДОБНОГ СИМОНА МОНАХА У ДАРОСАВИ



ве недеље након освећења цркве посвећене преподобној мајци Анастасији српској у Копљарима, у орашачком намесништву је освећен још један храм посвећен српском светитељу, овога пута у Даросави, посвећен преподобном Симону монаху. Двоје великих угодника и светитеља Божијих из рода српскога као да бдију и закриљују својим молитвама Аранђеловац и све вернике орашачког намесништва, што се и осетило током освећења ова храма.

женопочившег Епископа шумадијског Г. Саве. До 1996. године црква је била озидана, када се привремено престало са радовима. Радови су настављени 2000. године, када су на цркву постављени крстови и звона, да би се поново прекинуло са радовима све до 2004. године. Током те и наредне године постављена је столарија, подно грејање, као и под од гранита. Такође, обављени су и молерски радови. Са благословом Преосвећеног Епископа шумадијског Г. Јована од 2004. године у храму почињу да се обављају редовна богослужења и црквени обреди, што доводи до развоја и утврђивања локалне црквене заједнице. Средином 2005. године започета је и изградња пароксијског дома који је Његово преосвештенство Владика Јован осветио 2008. године.

Током освећења храма у Свети Престо су положене Свете мошти Светог великомученика Косовског Лазара, те је Владика позвао сав народ се и њему, као и Светом Симону, посебно молитвено обраћају, јер је кнез Лазар кроз своје Свете мошти присутан и у овом храму. Након принесене свете Евхаристије, Владика је честитао мештанима изградњу храма и нагласио да је то њихов дом, заједнички дом према коме треба да се опходе са сваком пажњом и љубављу. Сваки храм је леп на свој начин, истакао је

Владика, али најлепши је онај који је испуњен народом и у коме се на свакој Светој Литургији народ сабира и Бога прославља. Зато немојте никада



Остаје записано за будућа поколења да је у недељу 25. октобра 2009. године, на дан свретих мученика Тараха, Прова и Андроника, Преосвећени Епископ шумадије Г. Јован осветио храм посвећен преподобном Симону монаху, у народу познатијем као Стефан Првовенчани. Мноштво верника Даросаве и Аранђеловца сабрало се око свога Епископа у дому Божијем да би били сведоци и учесници у чину освећења храма, који се обавља у једном времену и једном поколењу, а остаје за сва времена и све нараштаје до краја света.

Изградња храма у Даросави започета је још 1990. године по пројекту архитекте Радослава Прокића. Наредне године су освећени темељи од стране сада бла-







дозволити да ваш храм bude празan, veћ se y њemu stalno saкупљajte, moleћи Boga и Cветог Симона за вас и све ваше ближње, и Бог ће сигурно чути и услышити ваше молитве, рекао је између осталог Преосвећени Владика.

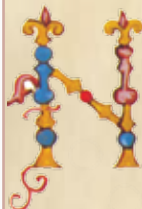
На крају овог дивног сабрања, подељене су Архијерејске грамате признања за помоћ у изградњи храма СО Аранђеловац и истакнутим предузећима, као и надлежном пароху Бранимиру Товиловићу, који је показао велики труд у изградњи храма и парохијског дома.

*Александар Миловановић, јереј*



# Каленић

## на сајму књига



а овогодишњем 54. Међународном сајму књига у Београду, наша епархијска издавачка кућа Каленић имала је веома запажен наступ. Овога пута на већем изложбеном простору него што је то био случај предходних година изложена су сва досадашња издања, као и велики асортиман разних црквених предмета.

Каленић је ове године посетиоцима сајма представио чак 13 нових издања, о којима су наши читаоци редовно информисани у оквиру рубрике *Нова издања*. Вреди напоменути да је нова едиција Зограф, која се бави објављивањем књига из области црквене уметности наишла на одличан пријем и интересовање код посетилаца овогодишњег сајма.

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован посетио је 29. октобра сајам писане речи и у топлом и срдачном разговору упознао се са излагачима Епархија Српске православне цркве. Као домаћин издавачке установе Каленић, имао је прилику да посетиоцима нашег штанда, представи богату издавачку делатност ове установе, и да похвали труд и рад људи који су највише заслужни за завидну посећеност и интересовање поштовалаца књиге.



# ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

## СТОДВАДЕСЕТ ГОДИНА ХРАМА УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У САРАНОВУ

Поводом 120-годишњице храма у Саранову Епископ Шумадијски Јован служио је, 3. октобра, Свету Архијерејску Литургију у цркви посвећеној Успенију Пресвете Богородице. Саслуживали су му свештеници Епархије шумадијске. Пре Литургије Епископ је освештао новосаграђену палионицу свећа, да би потом одликовао протонамеснике Видоја Рајића, пароха првог лаповског и Великога Јовановића, пароха сарановачког, чином протојереја. Црква у Саранову саграђен је 1886. године, а освештан 1889. године од стране Митрополита Михаила Јовановића.



У богонадахнутој беседи Владика је говорио о важности доласка у храм, нарочито на Свету Литургију, тј. на Свето Причешће. Сто двадесет година су се наши преци сабирали у овом храму у заједници светог Хлеба и свете Чаше. Њих је сабирао исти онај Дух Божији који нас је и данас окупио на овом светом месту, што нас наводи да се запитамо колико је само ту светих Литургија одслужено, колико се верујућих ту исповедило, крстило, причестило или помолило Богу живоме. У храму пребива и бди Дух Свети који освећује и просвећује све оне који у њега долазе, али то се односи само на оне који верују у живог Бога. Историја сваког, па и овог храма, нераскидиво је повезана са историјом тог народа. Владика је затим нагласио присутном народу да не треба олако да посежу за туђим вредностима, већ да чувају своју веру и да живе по њој. Свако од нас треба да се преиспита живи ли заиста онако како нам то православна вера налаже, јер ако не живи онда неће одолети искушењима која свакоме од нас следе у животу. Господ нам је оставио Цркву која је Тело Христово и ми треба да будемо удови тог Тела, јер ћемо, следећи Светим Оцима, спасавајући себе спасити и оне који су око нас.

На Светој Литургији причестило се мноштво верних, нарочито деце. Затим је уследио културно-уметнички програм, и на крају трпеза љубави.

*Горан Живковић, јереј*

## ПРВА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ПОСКУРИЦАМА

На дан Зачећа светог Јована Крститеља 6. октобра, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију на темељима истоименог храма у селу Поскурицама наомак Крагујевца. Владици су саслуживали свештеници архијерејског намесништва крагујевачког. Ово је прва Архијерејска Литургија од како је Црква у Поскурицама почела да се гради.

Честитајући храмовну славу шумадијски Првојерарх указао је на личност Светог Јована Крститеља и на његове речи упућене свим нараштајима, да само покајањем можемо задобити Царство Небеско. Само право и истинско покајање може донети рода. Владика је навео пример праведних и честитих родитеља Јованових Захарија и Јелисавете који су у позним годинама, као и родитељи Светог Саве, добили свога љубљеног сина. Вера у Бога која долази из дубине нашег бића, може учинити могућим оно што је за нас људе немогуће. Ту и такву веру имали су родитељи Светог Јована Крститеља, и Бог је чуо и одазвао се на њихову молитву. Литургијском сабрању поред верних Поскуричана присуствовала су и деца из ОШ Свети Сава из Винограда.

На крају Свете Литургије пререзан је славски колач, а затим је свечар Милован Радојевић из Поскурица приредио трпезу љубави за све присутне.

*Милан Петровић, јереј*

## МАНАСТИР ПРЕРАДОВАЦ ПРОСЛАВИО ХРАМОВНУ СЛАВУ

Дан Светог преподобног Симона монаха и Свете првомученице Текле сваке године се молитвено и свечано прославља у манастиру Прерадовац. Тако је било и ове године. Свету Архијерејску Литургију на сам дан славе служио је Епископ Јован, уз саслужење свештенства и монаштва Епархије шумадијске и уз појање црквеног хора "Опленац" из Тополе. После прочитаног Јеванђеља Владика се обратио верном народу: „Када би ми хришћани свакодневно читали овај данашњи Апостол и ово данашње Јеванђеље, заиста би били бољи људи, знали би како треба да се понашамо, како да живимо, како да саслужујемо Богу и човеку. Чули смо у данашњем апостоу где апостол Павле каже: *Друг друга у невољама носите и тако испуните закон Христов.* Само онај ко понесе тежобу другог човека, ко зна рану другог човека и носи је као своју, тај зна шта је љубав. И данашње Свето Јеванђеље каже: *Дођите ви који сте уморни и ја ћу вас одморити.* Ми се од сваког физичког умора можемо одморити, али када смо уморни због своје себичности, саможивости, самољубивости, гордости, кад смо уморни од греха, то је умор којим смо сами себе оптеретили. Али, Господ зна да ми себе оптерећујемо грехом, зато и каже дођите ви који сте натоварени грехом и ја ћу вас одморити... Ми смо данас сабрани у овој Светој обитељи, да принесемо бескрвну жртву Творцу неба и земље, да замолимо Бога и Светог Симона монаха да сачува ову Свету обитељ, да опрости грехе наше, да сачува сваког оног који осећа да је ово место свето.”

После заамвоне молитве и трократног опхода, Владика Јован је пререзао славски колач и честитао игуманији Текли и сестринству манастира храмовну славу. Владика се захвалио колачарима данашње славе, Мирославу и Мирослави из Драгова, за љубав и жртву коју су дали у спремању славе. За идућу годину изабрани колачари су Милан и Бранка из Београда, којима је Владика пожело да у здрављу и срећи дочекају следећу храмовну славу овога манастира.

После послужења, Преосвећени Владика и присутни гости присуствовали су пригодном културно-уметничком програму.

*Сретко Петковић, протонамесник*



...из световног...



## ОСВЕЋЕЊЕ НАДГРОБНОГ КРСТА НА ГРОБУ ДЕСПОТА ПАВЛА БАКИЋА

Велики број мештана Аранђеловца и околине окупио се 12. октобра подно планине Венчац око новоподигнутог спомен-обележја у част последњег српског деспота Павла Бакића. Чин освећења надгробног крста обавио је Високопреосвећени Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије, уз саслуживање Епископа домаћина, Преосвећеног Владике шумадијског Г. Јована и мноштва свештеника.



Почетком 2007. године у Аранђеловцу је основано Удружење грађана Павле Бакић, чији је циљ да се сачувају и открију заборављене истине о животу и делу како самога деспота Павла, тако и других истакнутих личности из средњовековне српске историје. Један од првих учињених корака управо је постављање споменика у његову част, као и откопавање средњовековне грађевине у непосредној близини постављеног споменика, за коју се са правом мисли да је Православна Црква импозантних димензија.

После освећења споменика и одслуженог парастоса, Митрополит Амфилохије се обратио сабраном народу потсетивши на Христове речи да нема веће љубави од оне да неко положи живот свој за ближње. Тако је и деспот Павле Бакић, попут других владара средњовековне Србије, дао живот бранећи народ и веру православу од Турске најезде, чврсто се држећи истине да је боље часно погинути него срамно живети. Ово је велики догађај не само за Аранђеловац и Шумадију, него за цео српски народ, јер никада не смемо заборављати наше претке и велика дела која су чинили, рекао је између осталог Митрополит Амфилохије.

Драган Тодоровић, председник Управног одбора Удружења грађана Павле Бакић захвалио је владикама на присуству и подршци коју су дали овом догађају, као и свима који су помогли да се подигне овај споменик. Након њега о лику и делу деспота Павла Бакића говорио је Ново Бакић, заменик председника Удружења, а потом су владике и присутни народ обишли ископине средњовековне грађевине, о чијој ће се историји, надамо се, ускоро сазнати више.

После овога Митрополит Амфилохије и Владика Јован су посетили и манастир Брезовац.

*Александар Миловановић, јереј*

## ПРОСЛАВА 120 ГОДИНА ЦРКВЕ У РЕСНИКУ

Ни неубичајено хладно време, ни радни дан нису спречили мештане села Ресник надомак Крагујевца да на храмовни празник Покрова Пресвете Богородице у великом броју дочекају свог Архиепископа, Владика Јована. Повод за овакав сусрет је јубилеј цркве у Реснику, јер се навршило 120 година од како је ова светиња подигнута, али и захвалност омиљеном свештенослужитељу Владимиру Ћирковићу, који је оставио дубок траг у овом

селу, а који прелази на другу парохију. Ресничка Црква је опстајала у најтежим временима, јер је саграђена на темељу Богочовека Христа, а Пресвета Богородица учинила је да она на овако велики јубилеј засија најсјајнијим сјајем.

У проповеди Владика је говорио о пресветој Богородици: „Одувек је Црква славила Пресвету Дјеву Марију као Ходатајницу рода људскога. Немогуће је побројати помоћ коју Пресвета Дјева Марија пружа свим људима: онима у граду, у манастирима, у миру или рату... Она је Посредница између нас и Бога и то је разлог за радост... Црква нас учи да је Она шира од Небеса. У њеном крилу има места за све.“ О односу Господа Исуса Христа према Пресветој Богородици Владика нас учи да је Господ казао, будући разапет на крсту: „Шта год заиштеш од Мене даћу Ти“ и тиме показао колика је Њена молитвена снага пред лицем Бога. „Она тугује за својом децом која иду странпутицом и жели, као права мајка, да се вратимо на пут Истине. Живимо у времену замењених вредности, када људи не могу да схвате шта то значи живети с Богом и у Богу. Неморал и неистину више штитимо него Истину. Зато Богородица држи широм раширене руке, да заблудело дете прими у своје наручје, да га нахрани храном вечности да никада не огладни, као што је хранила млеком своје Дете. Богородице је призвана да буде храм Божији, храм Духа Светога, она слуша Реч Божију. На реч архангела Гаврила, Она је збуњена, али послушна. Да се и ми угледамо на Њу и кажемо *Нека ми буде по речи Твојој*. А ми треба свагда да знамо оно што смо данас чули читајући у Јеванђељу *Благо онима који слушају реч Божију и држе је*. Богородица је мост између Бога и људи. Зато клекнимо на колена да нам остане Заштитница, да нас води и руководи.“

Након Литургије, пресечен је славски колач, а домаћин је био свештеник Владимир Ћирковић, који је за само неколико година пастирског рада генерално обновио храм. Славље је настављено свеопштим весељем и свечаним ручком. После поздравне беседе оца Владимира, изведен је богат културно-уметнички програм. Најпре је наступио песник Добрица Ерић, потом солиста на фрули Кондић Конда и етно ансамбл „Ресник“ састављен од домаћица овога села, које су вокалним наступом извеле неколико музичких нумера народног појања.

*Мирослав Васиљевић, ђакон*

## МОЛЕБАН НОВОМУЧЕНИЦИМА КРАГУЈЕВАЧКИМ У ШУМАРИЦАМА

И ове године обележен је спомен на Новомученике крагујевачке, на више хиљада невино пострадалих људи, жена и деце, које су мучки убили војници немачке окупационе војске у Другом светском рату, 21. октобра 1941. године. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства крагујевачког намесништва служио је Свету Архиепископску Литургију на платоу испред храма Светих Новомученика Крагујевачких у Шумарицама. Након Свете Литургије Владика Јован, заједно са градоначелником Крагујевца Верољубом Стевановићем, повео је литију до места где су стрељани недужни ђаци и тамо са свештенством одслужио молебан Новомученицима. На молебану су поред великог броја крагујевчана били и највиши државни званичници Србије, дипломатског кора, културни и јавни посленици и ученици основних и средњих школа.

Након молебана одржана је традиционална комеморативна церемонија „Велики школски час“. На овогодишњем „Великом школском часу“ изводена је песма „Једном и заувек“, руског песника академика Андреја Базилевског. Редитељ сценског приказа поеме „Једном и заувек“ је Божидар Ћуровић, управник београдског Народног позоришта, а аутор музике је Зоран Христић. Сценски приказ поеме извели су београдски глумци, а у њеном извођењу учествовали су и хорони из Крагујевца „Лицеум“ и „Кир Стефан Србин“.

*Зоран Врбаишки, свештеник*

...*У ПРАВОСЛАВНОМ ШКОЛСКОМ ЧАСУ*...

## ГОДИШЊИЦА УПОКОЈЕЊА ПРВОГ ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ВАЛЕРИЈАНА

На дан 23. октобра навршило се 33 године од упокојења блажене успомене првог Епископа шумадијског Г. Валеријана. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је заупокојену Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење девет свештеника и два ђакона, међу којима су били свештеници које је Владика Валеријан рукоположио.



После заомовне молитве одслужен је парастос Епископу Валеријану. Епископ Јован је истакао заслуге и допринос Епископа Валеријана Шумадијској епархији, нагласивши тешко време у којем је архипастирствовао, са пуно изазова, и искушења, које је слично овом данашњем, када се са свих страна напада Црква Божија, али на један други и перфиднији начин, под видом одбране православља. Владика Јован је указао и на велики значај и допринос личности Епископа Валеријана у Епархији шумадијској и Српској Православној Цркви. Владика је такође је говорио и о служби Епископа у Православној Цркви и о тешкоћама које је прате.

*Срећко Зечевић, јереј*

## ПРОСЛАВА СВЕТОГ ДЕСПОТА СТЕФАНА (СЛЕПОГ) У МАНАСТИРУ БРЕЗОВАЦ

У четвртак 22. октобра, на празник светог Стефана Српског (Слепог), Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован служио је свету Архијерејску Литургију у Светоархангелском манастиру Брезовац на Венчацу. Владци су саслуживали протојереји Драгољуб Ракић и Мићо Ћирковић, као и мноштво свештено-монаха из шумадијске, шабачке и сремске Епархије.

Повод за ово Литургијско сабрање био је прослављање светог деспота Стефана (Слепог), сина деспота Георгија Бранковића, оснивача и ктитора ове светиње. Са благословом Владике Јована овај дан је установљен као ктиторска слава манастира Брезовац и први пут је свечано прослављен. Радост и красота Литургијског сабрања била је увеличана и чином пострижењу у малу схиму настојатеља ове обитељи, синђела Саве (Богдановића). Обраћајући се оцу Сави и верном народу, Владика је очински говорио о монашком чину и свим радостима и тескобама које он доноси, али је истакао да монах није ништа друго до савршенији хришћанин од мирјанина. Задатак и циљ свакога хришћанина, а посебно монаха, јесте спасити себе, а спасавајући себе ми спасавамо и оне око себе, наше ближње. Владика је посебно истакао да је ово монашење можда прво, или је прво после неколико векова, које је обављено у овом манастиру и да је то велика радост и благослов Божији над целим српским народом, јер је народ у коме има монашења потпун народ.

Након свете Литургије пререзан је славски колач и Владика је учествовао у заједничкој трпези са свештенством, монаштвом и народом, благословивши да убудуће манастир Брезовац носи старо име Венчац.

*Александар Миловановић, јереј*

## СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВРАНИЋУ

У суботу 24. октобра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Светог пророка Илије у Вранићу. У току Свете Литургије, на малом входу, Преосвећени Владика је одликовао протојереја Радивоја Митровића правом ношења напрсног крста за његов четрдесетогодишњи рад на њиви Господњој. Владика је истакао да је много гладних и жедних душа људских који желе да чују реч Божију. Зато је потребно добрих посланика који ће проповедати реч Божију и сведочити је својим животом. Владика је између осталог говорио и о дужности народа да се моли за свог свештеника. Само онај који се моли је прави теолог, јер ко се непрестано моли нема времена да мисли о злу, и у сталној је вези са Богом, пун је љубави и има мира у себи. Мир нам је данас, каже Владика, преко потребан и он нам доноси радост. Само онај који има мира и љубави не гледа на другога са висине и увек ће бити срећан и Богом благословен.

У току Литургије причестио се велики број народа и деце. После Свете Литургије, приређена је трпеза љубави на којој су се смењивали беседници који су речима пуним љубави хвалили четрдесетогодишњи пастирски рад проте Радивоја Митровића, који одлази у пензију, и даривали га пригодним поклонима. Након тога, Владика је обишао црквени музеј и Матића кућу, што је дугогодишњи труд и дело проте Радивоја. Протојереј-ставрофор Радивоје Митровић рођен је у Медошеву, 27. јула 1946. године. Основну школу је завршио у Вреоцима, а богословију и Богословски факултет у Београду, где је апсолвирао и на филозовском факултету. На парохију је ступио 27. октобра 1969. године у селу Вранић и Мељак. У току парохијске службе обновио је цркву, саградио нови парохијски дом, музеј, вајат и обновио живу Цркву и пре свега црквени хор, који је понос бељаничког намесништва.

*Владимир Димић, јереј*

## СТОГОДИШЊИЦА ЦРКВЕ У ДУБОНИ

Још једна у низу светиња у Епархији шумадијској свечано је прославила своју стогодишњицу постојања. То је храм Преподобног Симеона Столпника у селу Дубона наомак Младеновца. Изградња ове светиње започета је 1901. године, а довршена 1909. године, захваљујући труду благочестивих мештана села Дубоне, који су знали да градећи светињу, уграђују себе и своје потомство у њу.

Света Архијерејска Литургија, коју је 29. октобра служио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства Епархије шумадијске, почела је доласком Архијереја, кога је дочекао велики број верника из Дубоне и околине. Овом приликом Епископ Јован је честитао присутнима стогодишњицу постојања ове прелепе светиње, рекавши да сваки човек треба да отвори своје срце да би се у њему могао настанити Троједини Бог, јер ако је испуњен Богом и љубављу човек ће бити испуњен и спремношћу да жртвује себе за другог, да жртвује себе за оно зашта га је Бог назначио. Владика је подсетио да се у светом храму живи богослужењем и молитвама. Где је Дух Свети ту је и будност, јер Дух Свети је сила која оживљава, оснажује и окрепљује. Свечани тон богослужењу дао је хор из Тополе на чијем челу је госпођа Марија Ракоњац.

Након Свете Литургије надлежни парох јереј Мирослав Исаиловић заједно са својим парохијанима припремио је свечану трпезу љубави за све присутне.

*Ратко Аврамовић, јереј*



## РУКОПОЛОЖЕЊЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У недељу, 1. новембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци служио Свету Архијерејску Литургију, уз саслужење Епископа браничевског др Игнатија (Мидића) и свштенства шумадијске и браничевске епархије.

Након прочитаног Јеванђеља, окупљеном народу обратио се Епископ Игнатије и између осталог рекао: „Сведоци смо да је савремени човек све мање заинтересован за Цркву, све мање има времена за Цркву и све мање је у Цркви. То можемо приметити пре свега у западном свету, али то, на жалост, не одсуствује ни код нас. Шта је то што чини да савремени човек нема више времена за Цркву, за Бога? Корене овоме треба тражити у предању које није баш хришћанско, које није пре свега нама православнима блиско, а то је предање које је поделило свет на онај који је Божији и на онај који није Божији. Поделило је, у ствари, Цркву и свет, и послало човека да се опредељује и да бира између овога света и Цркве, између духовнога и материјалног света. Човек је постао биће расцепљено, почео је да мало иде у Цркву, али мало и да ради у свету, и тако кријући створио је дволични начин живота и морала, односно мало са Богом, а мало против Бога. Из ових подела проистекле су друге поделе, које су се пренеле и у Цркву, где су једни већи, а други мањи хришћани. То је нешто што није својствено нашем православном предању. Захваљујући нашем литургијском предању ми смо колико-толико сачували неку другу слику о свету. У суштини, Црква и јесте Литургија. Литургија посматра свет као Божији. Све што је Господ створио је потребно и треба да уђе у Царство Божије. Литургија прима свет онакав какав је. Ми се у Литургији молимо за благорастворене ваздуха, за изобилје плодова земаљских, за времена мирна; дакле, за све оно што је материјално и што нам је потребно. У нашем предању православни човек на Литургију никада није долазио само психолошки, са затвореним очима, да се сам помоли Богу. Он је долазио у Цркву и носио свет са собом, бриге је носио са собом, али је носио и плодове овога света. То је оно што и данас имамо, носимо хлеб, вино и друге дарове. Некад смо и све плодове кад год су на род стигли носили у Цркву, да се све то преда у руке Епископу, свештенослужитељу, да он то принесе пред Господом као Његов свет, да Господ благослови тај свет. Управо тај улазак света у Литургију значи његов преображај и његово освећење. Дакле, то и јесте наше предање, да све оно што је Господ дао, унесемо и спојимо са Литургијом.“

Чином протојереја-ставрофора са правом ношења напрсног крста одликован је свештеник Велибор Рањић, а у чин јереја рукоположен је ђакон Слободан Сенић. У поуци коју је Владика Јован упутио новом посленику на њиви Господњој, између осталог је рекао да буде пример другима, да најпре васпитава своју породицу, јер породица је Црква у малом. Затим му је упутио речи којима је Христос позвао своје ученике, да буде ловац људи. Епископ је замолио све присутне да помогну новом јереју, како би и он њима помогао. У чин чтеца рукопроизведен је Лазар Коларевић.

Након Свете Литургије, Њихова Преосвештенства, присутни свештеници и верни народ, узели су учешће у трпези љубави коју је припремио Архијерејски намесник јасенички протојереј-ставрофор Драгослав Сенић.

*Ненад Петровић, јереј*

## ПРАЗНИК СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У КРАГУЈЕВЦУ

Наша помесна Црква, прославила је 8. новембра, празник светог великомученика Димитрија Мироточивог, неустрашивог војника Христовог и најпоштованијег светитеља града Солуна.

Црква Божија у Крагујевцу са својим претстојатељем Епископом Јованом, презвитерима и ђаконима, окупљена на молитву у цркви посвећеној Светом Димитрију, задужбини Г. Новице Јевтића, која се налази у насељима Вашариште и Сушица, служењем празничног бденија отпочела је прославу овог великог светитеља. Празнично бденије служио је сам Епископ Јован са свештенством Епархије шумадијске. Свечаност је настављена Литургијским сабрањем хришћана, јединством вере и љубави, али и јединством у Светом причешћу, у „заједничкој Чаши”. Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ Јован, са свештеницима Епархије шумадијске. Владика је у току Литургије рукоположио у чин ђакон Дејана Тодоровића из Гараша.

Литургију су улепшала бројна дечица својим певањем. Пригодну проповед је изговорио Владика Јован, тумачећи причу из јеванђеља „о богатшу и Лазару”, указујући да се у овој причи сагледава живот свакога од нас. Свачији живот може бити и живот богаташа и живот убогог Лазара. Међутим, један је спасоносан и води у наручје Аврамово, а други не. Сви смо позвани да добро промислимо о дару Божијем, о животу који смо добили од Бога.

После Литургије, су сви били позвани да се испред храма послуже храном и пићем које су припремили хришћани наше парохије.

Неизмерну захвалност дугујемо, најпре, нашем ктитору брату Новици, затим, браћи и сестрама у Црквеном Одбору, пекари „Сара”, сестри Јулијани овогодишњем колчару, као и свима који су се на било који начин потрудили око организације храмовне славе.

*Небојша Ракић, протонамесник*

## ДОБРОТВОРНИ КОНЦЕРТ ЗА ПРОЈЕКАТ ЗЕМЉА ЖИВИХ

У препуној сали Дома синдиката у уторак 10. новембра, на трибини посвећеној борби против наркоманије и помоћи центру за психо-социјалну подршку бившим наркоманима, представљен је рад центра Земља живих. Тим поводом одржан је добротворни концерт у организацији Крагујевац концерта, под покровитељством града Крагујевца.



Гост трибине био је Његово Преосвештенство Епископ јегарски Г. Порфирије, са штићеницима центра из Ченеја и Брајковца. Домаћин и духовни покровитељ овог благочестивог подухвата у шумадијској епархији, Преосвећени владика Јован, поздравео је уваженог госта и све присутне, нарочито се захваливши владци Порфирију на труду и љубави, што је поред свих својих бројних обавеза нашао времена да посети и Цркву Божију у Крагујевцу. Након поздрава домаћина, реч је узео Владика Порфирије и истакао да му је долазак у Шумадију нарочита радост у Христу да се као брат са браћом сусретне. Он је говорио о разлозима због којих би ми као Црква требало да будемо близу оних који имају некакав проблем, или некакву материјалну или телесну

...у свештеника



потребу. “Знамо да је Бог створио човека по својој слици и прилици, и често се питамо у чему се састоји та слика Божија у нама људима. Такође, знамо да је Бог један, а Тројица, заједница три Личности. И баш то да је Бог један и Тројица, заједница Личности, јесте једна од карактеристика која се осликава у човеку. Дакле, човек је биће које је створено по слици Божијој, створен као заједница, јединство природе, а миријаде и миријаде различитих личности. Створени смо као бића заједнице, али истовремено и задато нам је да ту заједницу одржавамо, да је чинимо актуелном и реалном у нашем животу. Кад год не живимо у складу са тим принципом, ми уствари чинимо грех, а последице греха су катастрофалне за онога који га чини. Онај који не живи у заједници, затвара се у себе и већ сада на најтрагичнији начин доживљава пакао.”

После владике Порфирија, о својим животним искуствима сведочили су штићеници центара у Ченеју и Брајковцу. Они су изразили нарочиту захвалност епископима на духовној и материјалној помоћи, коју упућују овим центрима, а такође и свештеницима који о њима брину: Бранку Ђурчину из Новог Сада, Марку Митићу и Александру Новаковићу из Лазареваца. О раду центра Земља живих у Брајковцу говорио је прота Марко Митић, старшина цркве светог Димитрија у Лазаревцу. Он је упознао све присутне са свакодневним активностима ове заједнице, која пружа психо-социјалну помоћ бившим зависницима, а темељи се на принципу молитве и рада (ога et labora). На крају, захвалили се Преосвећеном владци Јовану, за очинску бригу и старање о овој заједници и позвао све присутне да увек кад год могу и како год могу помогну овакву делатност. Потом је уследио добротворни концерт под називом Земља живих, у коме су учествовали многи извођачи, а као специјални гости програма Вера Нешић и прослављени естрадни уметник Мирослав Илић. Учеснике је пратио велики народни оркестар Крагујевац концерта под управом Владе Туцаковића, а програм је водио Влада Божовић.

*Зоран Врбашки, јереј*

## РУКОПОЛОЖЕЊЕ У ХРАМУ СВЕТОГ САВЕ НА АЕРОДРОМУ

Преосвећени Владика шумадијски Јован је, уз саслуживање крагујевачког свештенства, служио Свету Литургију на дан светог мученика Нестора.

Пред почетак Литургије рукопроизвео је у чин ипођакона Мирка Шиљковића из Ердеча, свршеног богослова наше богословије и студента Богословског факултета у Београду.



Непосредно пред читање исповедног писма уследила је поука нашег архијереја у којој су истакнуте речи апостола Павла *А ти, о човече Божији, бежи од тога а иди за правдом, побожношћу, вером, љубављу, и кротошћу* (1 Тим 6, 11); које је управо сам Мирко, по Божијем промислу прочитао на својој хиротесији. Ипођакона Мирка привели су ђакони и Преосвећени га је рукоположио за ђакона.

Сви присутни на Литургији су осетили и величину и тежину благог дара којег је постао носилац и отац Мирко. Неопходно потребно је на тај дар гледати са крајњим смирењем, да би речи “Примивши божанске, свете, пречисте, бесмртне, небеске, и животворне страшне Христове Тајне, достојно заблагодаримо Господу” произвеле у нама истински вапај за Божјом заштитом и помоћу.

*Немања Младеновић, јереј*

## ПРОСЛАВА СВЕТИХ КОЗМЕ И ДАМЈАНА У КЛИНИЧКОМ ЦЕНТРУ У КРАГУЈЕВЦУ

Клиничко-болнички центар у Крагујевцу прославио је 14. новембра своју славу, Свете бесребренике и чудотворце лекаре Козму и Дамјана. Свету Архијерејску Литургију у холу Клиничког центра служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства крагујевачког и лепеничког намесништва. Литургији је присуствовао и директор ове установе др Радомир Павловић заједно са својим сарадницима. Честитајући славу Владика је указао на узвишеност лекарског звања, јер су лекари призивом Божијим позвани на најодговорнији посао који се може поверити човеку овде на земљи, а то је брига о болеснима и немоћнима. Сличност свештеничке и лекарске службе јесте у томе да бескрајном жртвом покажемо да нам је стало до браће у Христу, и да различите таленте које смо добили од Бога кроз свештеничку и лекарску службу употребимо на њихово духовно и телесно здравље. Свети бесребреници Козма и Дамјан могу нам послужити као пример такве жртве, јер је Господ њиховом чврстом вером и молитвом, тамо где је људска рука била немоћна, чинио чуда.

Владика је још једном позвао да се сви угледамо на ове светионике вере, да даноноћно будимо над онима којима је помоћ највише потребна, а милост Божија и љубав помоћиће нам да истрајемо на том тешком и одговорном путу. Након одслужене Литургије и причешћа, Епископ шумадијски је пререзао славски колач.

## ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У БАРАЈЕВУ

Благослов Господњи обасјао је верни народ Барајева и околине у недељу 15. новембра у храму Спаљивања моштију светог Саве. Тога дана, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Епархије шумадијске. Радост литургијског сабрања увеличана је литургијским крштењем чеда Божијег Јоване, седмог детета архијерејског намесника беланочког протојереја-ставрофора Виде Милића и његове супруге Марије.

После прочитаног јеванђења уследила је беседа проте Рајка Стефановића који је нагласио да је крштење тајна и догађај свих нас, целе Цркве, а не само породична свечаност. Прота Рајко је истакао да је Литургија дар над даровима, чудесни догађај на који смо окупљени са Епископом у Духу Светом да учинимо да Христос буде са нама. Кроз уста ђакона који је читао јеванђеље Христос нам говори да је сила ђавола побеђена, јер је исцељење бесомучног из Гадаре показало колико је човек вредно биће. Човек кога је Господ исцелио је био испуњен грехом, а грех је одсуство љубави. Љубав је пут за исцељење и када је Господ исцелио бесомучног, врато га је на прави пут. Међутим, житељи Гадаре, када су видели потопљено крдо свиња у које је Бог изагнао демоне, говорили су Го-



споду да иде од њих, занемарујући истину и живо присуство Бога међу њима. Отац Рајко је говорио и о светости мученика Акиндина Пигасија и других са њима, као о путу из Гадаре којим треба сви да кренемо ка царству небеском у наручије Божије. Тим путем са, малом Јованом која је данас постала члан Цркве, сви треба да кренемо да би смо постојали у векове.

У току литургије причестио се велики број верника, а после службу, у парохијском дому, Владика је пререзао славски колач поводом наступајуће крсне славе, Обновљење храма светог Георгија – Ђурђиц, прте Виде Милића и његове породице. Затим је уследила трпеза љубави, као завршни део овог радосног сабрања.

*Владимир Димић, јереј*

## СВЕТИ ВЕЛИКОМУЧЕНИК ГЕОРГИЈЕ КРСНА СЛАВА ВЛАДИКЕ ЈОВАНА

У понедељак, 16. новембра, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован прославио је своју Крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика Георгија – Ђурђиц.

На навечерје празника, у епископској резиденцији надлежни парох отац Срећко Зечевић осветио је славску водицу. Честитајући славу Владици, отац Срећко је рекао: „Ваше Преосвештенство, да бисте издржали и даље добре борбе против кнеза овог света, нека вам Свечени дародавац молитвама Светог великомученика Георгија подари нове снаге, и да вас и надаље снажи у вашој бризи за кућу Божију, у пастирској љубави за Богом поверену паству и очинској нежности према својим сатрудницима и сапатницима свештенослужитељима, који заједно са вама, Владико, рабатују на њиви Божијој. Нека Вам је срећна Крсна слава, на многаја љета!“



На дан своје Крсне славе, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење десет свештеника и два ђакона. По прочитаном Светом јеванђељу, проповед је одржао протојереј-ставрофор др Зоран Крстић. У надахнутој беседи, отац Зоран је у неколико речи обухватио личност Светог великомученика Георгија који је пострадао у доба цара Диоклецијана. Догађаји који су се десили у историји осликавају нашу веру, нагласио је отац Зоран, а хришћанства нема без историје, јер је Господ учествовао у нашој историји, објавио Своју вољу, и на тај начин обликовао историјске догађаје. То не значи да смо ми заробљени у историји, већ напротив историјски догађаји нам откривају будућност, односно воде нас ка оном последњем догађају Христовог доласка. У другом делу беседе, отац Зоран је у име свештенства и верника Шумадијске епархије честитао славу Преосвећеном Владици Јовану. После заамвоне молитве, старешина саборног храма протојереј-ставрофор Зарије Божовић, благословио је и осветио славско жито и славски колач. По завршетку Свете Литургије Владика Јован је заједно са свештенством одржао помен блаженопочив-

шем Патријарху српском Г. Павлу, који се упокојио 15. новембра. Првојерарх шумадијски обратио се верном народу речима утехе говорећи о личности Патријарха Павла, који је светим животом овде на земљи постао вечни светионик горе на небу. Живот Патријарха Павла био је прожет Светом Литургијом коју је служио сваки дан, зато га је Господ удостојио да се после примања Свете Тајне Причешћа пресели у Царство Небеско. Док је делио нафору и благосиљао верни народ, Владика је од своје пастве примао честитке поводом своје Крсне славе.



Сабрање је настављено у новој резиденцији Шумадијске епархије, где је приређен пријем за свештенство и верни народ. Свечани славски ручак приређен је у поподневним сатима. Између великог броја свештенства, монаштва и верног народа, гости на владициној слави били су и: Епископ жички Г. Хризостом, Епископ врашки Г. Пахомије, Епископ браничевски Г. Игњатије, градоначелник Крагујевца г. Верољуб Стефановић, потпредседник Епархијског Савета г. Радиша Пљакић, председник ЦО Саборног храма г. Мирослав Брковић и многи други угледни гости.

Пригодно слово и здравицу одржао је др Игнатије (Мидић), захваливши се домаћину на љубави према браћи архијерејима, свештенству и верном народу Епархије шумадијске.

*Срећко Зечевић, јереј*

## РУКОПОЛОЖЕЊЕ У АРАНЂЕЛОВЦУ

Сабор светог Архангела Михаила, прослављен је ове године свечано у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу. Свету Архиепископску Литургију служио је Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање братства овога храма.

Сабраном народу и бројним славарима који су Литургијом отпочели прослављање свога заштитника, Владика је честитао празник и пожелело срећну и Богом благословену крсну славу. Владика је у беседи истакао значај и улогу небеских Сила Бестелесних у животу Цркве и свакога човека. Анђели Божији, на челу са Архангелом Михаилом, непрестано прослављају Бога и закриљују целокупну творевину Божију, а посебно људски род. Сваки човек, истакао је Владика, на крштењу добија анђела чувара, који бди над њим целог живота, чувајући га и радујући се када човек живи хришћански и испуњава заповести Господње. Када, пак, човек заборави на своје небеско назначење и запостави врлински живот, живећи у греху и непокајању, анђеоску тугује због човековог пада и пропадања.

Владика је говорио и о значају и смислу прослављања Крсне славе, када се породица окупља око трпезе на којој се налазе исти они дарови који се у цркви приносе приликом служења Свете Литургије: хлеб, вино, свећа, тамјан... Крсна слава је тако својеврсна кућна Литургија, у којој прослављамо Бога и његове угоднике и то заједно са својим ближњима, које гостимо и служимо, творећи заједничко дело, што управо реч Литургија и

...у свечаном ручку



означава. Стога, можемо рећи да је породица Црква у малом, домаћа Црква, која своју пуноћу добија у заједници са Црквом Божијом, истакао је Владика Јован.

Током Литургије Владика је рукоположио у чин свештеника Ђакон Дејана Тодоровића из Гараша, именовавши га за парохију јеловичку у орашачком намесништву. Као и увек приликом рукоположења новог посленика на њиви Господњој, осетио се посебан благослов Божији, а Владика је очински мудро, али и дирљиво, поучио брата Дејана о величини и опасностима свештеничке службе.

Након Свете Литургије Владика Јован је пререзао славски колач старешини Петропавловске цркве, протојереју-ставрофору Мићи Ћирковићу и остао за славском трпезом.

*Александар Миловановић, јереј*

## ОСВЕЋЕЊЕ КРСТОВА И ЗВОНА У ЦРКВИ У ВУЧИЋУ

У још незавршеном храму посвећеном светом апостолу и јеванђелисти Марку, у Вучићу код Раче, 22. новембра Епископ шумадијски Г. Јован је освештао звона и крстове за куполу овог храма. Чињеница да је храм при крају изградње утицала је да велико мноштво верног народа Вучића и околине дочека свог Епископа.



После освештања звона и крстова, Епископ Јован је одржао надахнуту беседу у којој је нагласио да куполни крст није само украс храма већ и његова круна. Крст је украс читаве васељене, крст је сила, красота, лепота и снага, као што и певамо у храмовима божијим. Епископ је нагласио да украшавање храма крстом потиче од вере и љубави верујућег народа, као и да је крст заштита сва-

ког верујућег човека који на крст гледа као на победу. Победу је, наиме, Христос извојевао крстом и то против греха, смрти и ђавола. Крст је, такође, и знак распознавања нас православних хришћана и гледајући на њега ми се присећамо Онога који нас једино може спасити од смрти и ђавола, а то је Господ Исус Христос. Он нас је скупом ценом платио и отплатио, то јест својом крвљу коју је пролио на крсту. Епископ је затим говорио да је верујући део нашег народа у прошлости сваки свој посао почињао осењивањем крсним знаком сведочећи тиме благодарност Богу. Тако и ми данас треба да сведочимо Бога не само језиком, већ и делима, иако бити добар није нимало лако. Владика је говорио верном народу и о значају звона која су касније ушла у употребу у Цркви, али која су општеприхваћена, јер оглашавају и наглашавају тренутке када се у храму призива Бог, али и позивају верни народ на заједничку молитву. Затим је позвао присутне да долазе на свету Литургију, да се причешћују и моле, јер једино тако храм испуњава свој разлог постојања.

Епископ Јован је благословио присутни верни народ кропећи све оне који су прилазили у реду и целивали крст, да би на крају уследила трпеза љубави.

*Горан Живковић, јереј*

## ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У ВАРВАРИНУ

На празник Светог Стефана Дечанског 24. новембра у храму Успенија Пресвете Богородице у Варварину, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање свештенства овог намесништва, служио је Свету Архијерејску Литургију на којој је крстио малог Лазара, сина јереја Срђана Миленковића. У летописима двовековног храма Успенија Пресвете Богородице у Варварину није забележено ниједно Литургијско крштење, те је крштење малог Лазара било благословени празник за сву Цркву варваринску.

„Благодат Божија изобилно се излила на новокрштеног Лазара и од његових родитеља, кумова а и свих нас (јер смо сви у Цркви једна велика породица) зависи како ће она у њему остати, да ли ће је умножити или изгубити... Наше душе су њиве на којима сејемо или жито или кукољ, и као што је потребан велики труд да њива роди добар род, тако је потребан и велики труд да се учини добро, јер се грех лакше чини, баш као што и коров лакше у њивама ниче...” истакао је Владика Јован у својој беседи упућујући духовне савете родитељима и кумовима новокрштеног Лазара. Након Свете Литургије верници су са својим Владиком узели учешће у трпези љубави.

*Срђан Миленковић, јереј*

# Каленик

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

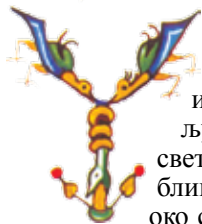
Каријаки Каридојанис Фициералд

ЂАКОНИСЕ У  
ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ  
Позване на светост и служење





# КРОЗ ЛИТУРГИЈУ ПРОСВЕТЉУЈЕМО ВРЕМЕ ВЕЧНОШЋУ



ченици и професори Златоустове богословије у Крагујевцу, уз учешће гостију из сестринских богословских училишта, људи добре воље који помажу црквену просвету, представника Министарства вера Републике Србије и бивших ученика, окупљени око свога архијереја, Епископа шумадијског Г. Јована, евхаристијски сједињењем са Господом кроз Литургију свога патрона, 26. новембра, на дан



када Црква прославља великог васељенског учитеља, прославили су школску славу. Током Литургије Владика је крстио малу Анђелију, кћерку бившег ученика ове школе Слободана Савковића, и у чин презвитера рукоположио ђакона Мирка Шилковића, такође некадашњег полазника ове Богословије. Након читања јеванђељских зачала беседе је протојереј Љубивоје Стојановић, помоћник министра вера у Влади Србије. Поука се односила на одговорност и озбиљност свештеничке службе, а то је тема о којој је и свети Јован Златоусти надахнуто писао:

„Сматрајте да сте мртви греху, а живи Богу у Христу Исусу, учи нас апостол Павле. Данас, сабрани око свог архијереја, промислимо добро ове речи и разумимо шта је смисао хришћанског живљења и просвећења у свету за време и вечност. Одмах на почетку може свако рећи – па сви ми избегавамо грех и згражавамо се када читамо и слушамо шта други раде, али упитајмо се колико често улазимо и колико дуго остајемо у себи? Некако одлажемо сусрет са собом – те дете сам, младић сам, па кад ја постанем свештеник, онда ћу да се борим са собом. Данас, окупљени око свога архијереја, треба да разумемо да наша служба није нека будућа служба која ће доћи, него је већ почела. Већ је мала, новокрштена Анђелија ушла у службу Цркве, а тек колико је важна служба нас, одавно крштених, који смо саучесници литургијског сабрања и сапричасници радости, посебно вас који се припремате да budete саслужитељи Доброг пастира и просветитељи овога света. Логика Хришћанства јесте живети побеђујући страх од умирања и стално се сећати смрти и у том сећању побеђивати несигурност. Јер, како рече свети Василије Велики, хришћанство је стално сећање на смрт. И, додао бих, али не страх од умирања, него реално сагледавање живота. Да, смрт је ту, али је она последњи непријатељ који ће се укинути и кога свако од нас треба да укине у себи! Када мрзимо, када праз-

нословимо, када оговарамо, ми умиремо, али без Христа, умиремо у себи, у својој мржњи, одвајајући се од љубави Божије. Зато свака Литургија јесте нова шанса да се саберемо у љубави Божијој, да се кроз Христа и у Христу гледамо, као што и говоримо – Христос је међу нама, јесте и биће. Потрудимо се да ово не буде лепа паролa, већ истински живот и да заиста пред изазовима времена покажемо спремност да служимо спасењу овога света. Како лепо рече свети Атанасије Велики – не служимо времену него Господу, али служимо Господу у времену за вечност. Зато, веселимо се у свечарском расположењу, у светој Литургији, у радости великог добитка Цркве, јер сваки нови члан је богаћење Цркве, у радости новогa крштења, у спремности да љубављу побеђујемо све страхове и недоумице, јер живимо у времену када су људи много запитани. И то је добро. Не бих рекао у времену несигурности, беде, безнађа и кризе, већ у времену велике упитаности која ствара и пометње. Али, ми смо ту да просветимо савременике својом живом вером и добрим примером, а у исто време да будемо свесни да смо богати, како апостол Павле каже – преобилем сведока, међу којима је и заштитник ове школе свети Јован Златоусти, чијом Литургијом Богу служимо вековима, кроз коју видимо да никада не пролази оно што је вредно. То највредније је и у времену вечно, а тако и вечност долази у време. И зато, потрудимо се да будемо просветитељи свога времена тако што ћемо своје време просвећивати вечношћу. За то је потребно да и сами будемо просвећени у радости слављења Оца и Сина и Светога Духа, амин.“



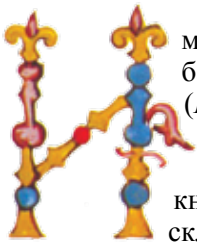
За ученике Богословије нарочито је било инспиративно обраћање Г. Јована, Епископа шумадијског, новорукоположеном свештенику, јер је Владика, уз показивање са колико одговорности се шаљу посленици да народ Божији воде спасењу, говорио о самопрегору, суздржању, одрицању, смирењу па и страху са којима је скопчана ова служба.

Током трпезе љубави, из здравицу протојереја Љубивоја Стојановића и изасланика богословија наше помесне Цркве, одговорио је протојереј ставрофор др Зоран Крстић, ректор, захваливши свима који донеше љубав у саборно прослављање заштитника крагујевачке Богословије, поменувши као пример бригу свештенства и манастира Шумадијске епархије о богословској школи у Крагујевцу.

Н. Ј.

**ПЕСНИЧКО ВЈЕРУЈУ МИЛОША ЈАНКОВИЋА**

Као заједничко издање „Каленића“, издавачке куће Шумадијске епархије и београдске „Беоштампе“ (чији власник Зоран Филипковић као приложник штампа наш лист „Каленић“), пред овогодишњи Међународни сајам књига објављена је песничка књига „Светачник – стихире“ Милоша Јанковића. Поезију овог аутора, инспирисану православним светитељима, поздравио је и благословио Господин Јован, епископ шумадијски, чији текст, штампан као поговор „Светачнику“, преносимо у овом броју нашег листа



мајући у виду да се Милош Јанковић бавио православном естетиком (*Византијски тетрагон*, 2008), вероватно му је познато начело по коме се уметнички смисао хришћанске књижевности налази у самом бићу, а склад и лепота испољени кроз ауторско дело – песму – и сами су производ оног основног Творачког акта којим постоји свет. Овај теолошко-естетски принцип он протврђује својим песничким *Вјерују*, свдећи на следећи начин своје песничке светове (*Годовник*, 2009): „Сваки од тих светова постоји за себе, по себи. Људи који постоје у свакоме од њих, и они су посебни и различити. Исти нам је само Бог. Над нама, различитима, и у нама различитима. А та чињеница једног и истог Бога, довољна је за почетак. И за крај. Бог је, уосталом, довољан за све и за свакога, свему и сваком. Ван Њега ништа и нико и не постоји. А да ли, ипак, нешто и негде постоји, то човек не зна. Бог зна.“

Песме које настају на основу овакве поетике, сваки хришћанин може похвалити и препоручити, што и Ми врло отворено чинимо. Радост је још већа када се уверимо да су ове идеје у песмама Милоша Јанковића доследно спроведене, и то тако што се песничко мајсторство претвара у форму, у спољашњи вид саме апсолутне стварности која се исказује на прави светоотачки, апофатички начин:

Мисао крај мисли слажем,  
покушавам да Га кажем:  
Непресушан, Непотрошив,  
Неодредив, Несагледив,  
Неспознатљив, Несазнатљив,  
Несаопштив, Неословив,  
Неизменљив, Неисказив,  
Бог над нама – свагда жив.

(Стихира за 10. јануар, дан празновања Григорија Ниског)

Истицање заслужује и песникова упитаност и констатација, из наведеног става – ако нешто и негде постоји изван Бога, то човек не зна, већ само Бог. То је онај простор у којем сви људи, а нарочито песници, траже и налазе Бога. Својим досадашњим певањем, нарочито у *Рожданику* (1998), *Торжественнику* (2000), *Годовнику* (2009), М. Јанковић је показао да то посебно Божије место непрестано тражи. Да, тражи, и тражи... И покушава и да истражује, ко-

лико му допуштају људске немоћи и крхка песничка душа којих је песник и те како свестан.

Песничке књиге Милоша Јанковића почеле су да се појављују пре двадесет пет година, у време када се међу Србима, додуше са закашњењем, отварају суштинска питања националног идентитета. Нормално, та питања морају бити и теме песника његовог сензибилитета. Не улазећи у то како смо као народ, друштво и држава та питања разрешавали, указујемо да је песничке наговештаје Милоша Јанковића требало имати у виду:

Учи ме Писмо да држим Закон,  
човек да будем и владам се људски,  
частан и поштен, греху несклон,  
душом да живим у телу – људски,  
и сунце да не зађе а будем гневан,  
да праштам седамдесет пута по седам,  
и мржњу на братско зло да немам,  
већ љубав своју да ближњем нудим,  
а себе животом чистим да спремам  
за Христов Суд, по Коме све судим.

(*Раснето Косово*)

У то доба и из наших манастира, о којима наш песник вишегласно пева, стижу поуке (на пример током прослављања осамстогодишњице заснивања Студенице) шта нам ваља чинити. Колико нам манастирско трајање и духовност коју зраче могу помоћи, Милош Јанковић је препознао ауторском интуицијом и преточио у песничке поруке:

Студеница стоји где је Стефан диже,  
међаш нам је била и саборно зрно,  
што нам беше даља, била је све ближе,  
и сјајније све је, што је више црно.

У ризници храма и Повеља стара,  
о братству што траје испод истог неба,  
потпис једног жупана и крст једног цара,  
као брана злу што одасвуд вреба.

(*Студеница*)





У својим најновијим књигама (*Годовник, Словарник*) М. Јанковић објављује песме у две верзије, негдашњу, насталу на почетку песничког искуства, и актуелну – како истородне песничке мотиве обликује у песничкој зрелости. Још признаје, у својим напоменама, да некад опевано данас сагледава, и формом и поступком, сасвим другачије. Ми додајемо, зар заиста није неопходно сваки дан се мењати, да би покушали да живимо у Христу. Никома то није лако, а песницима још теже!

Овај *Светачник* Милоша Јанковића красе све поменуте одлике његове досадашње поезије, као и многе неуочене, које ће читаоци, упоредо са аутором, тражити и налазити, додуше не лако: *Јер су уска врата и тијесан пут што воде у живот, и мало их је који га налазе* (Матеј 2, 14).

Познајемо људе који молитвом промишљају сваки дан Господњи, разговарајући са Божијим угодницима који се прослављају и празнују тога дана. Милош Јанковић у *Отачнику* одлази корак даље – молитвеном песмом свакодневно је у стваралачком дијалогу са Творцем и онима који прославише Његову Творевину, дајући и сам допринос величању Творца и Творевине.

Јован, Епископ шумадијски  
молитвеник пред Господом за песника  
и његове читаоце



## Преподобни Симеон Мироточиви

Христу узашао јеси,  
али се подвигом не хвалиш ником,  
јер још те кушају беси,  
док мртав лежиш под светом сликом.

А мртав ниси,  
мада се тако слабовидима чини,  
јер риза на телу виси,  
а душа се миром доказује висини.

И наизглед те нема,  
земља у земљу, да да прах се удваја,  
јер смрт рођење спрема  
за оно што почиње тренутком краја.

Тебе свуда има,  
чак и у времену које ће нам доћи,  
јер вечност следује свима  
који знају како Христу треба поћи.

Милош Јанковић



# НА ИЗВОРУ ТАЈНЕ

Ричард Темпл: *Иконе и тајновити извори хришћанства*, превели са енглеског језика др Виолета Цветковска Оцокољић и Југослав Оцокољић, Крагујевац, Каленић, Едиција Зограф, 2009., 207 страна, 56 црно-белих илустрација и цртежа.



октобру, уочи самог почетка Београдског сајма, са благословом Његовог Преосвештенства епископа шумедијског Г. Јована, изашла је књига Ричарда Темпла *Иконе и тајновити извори хришћанства*. Прво издање ове књиге објављено је 1990. године у издању Element Books Limited, у Великој Британији.

Књига садржи предговор Јакоба Нидлмана који уводи читаоца у спознавање потребе за разумевањем и читањем иконе, „која нуди храбри преглед бројних тајновитих идеја или идеја унутрашњег развоја блиских срцу хришћанског Предања“. Тако Нидлман каже да је Ричард Темпл „овај потпуно чист уметнички образац учинио доступним сваком (западном) човеку или жени који је упитан над сопственим животом и смрћу, и који промишља и осећа много дубље себе и своје постојање на земљи“. Са друге стране, у уводном делу Темпл се управо осврће на порекло иконе које је „по својој суштини тајновито“. Његова идеја водила управо је „општа истина Вечне философије (*Philosophia Perennis*), која се може разумети као извор у којем све религије и филозофије имају заједничке корене“.

Књига се састоји из две тематске целине које се међусобно допуњују. Први део *Тајновита основа хришћанства*, обухвата тумачење духовних алегорија. Темпл се позива на речи познатог теолога В. Лоског да „међу различитим значењима која су забележена код светих отаца првих векова, предање понекад остаје тајно и не објављује се“. У делу који се односи на унутрашњи развој човека и Вечну философију, аутор се позива на изворну мудрост човека, философију која је претходила свим религијама. Тако и речи Блаженог Августина из 4. века потврђују идеју о вечној, перенијалној философији: „Истина коју сада називамо хришћанством није недостајала у древним временима од почетка људске расе до доласка Христа у телу, после кога је истинита вера, која

је већ постојала, почела да се назива хришћанство.“ Затим се аутор осврће на хеленистичку философију и идеју о самоспознаји која је обузимала античког човека. Темпл се враћа и на древну Александрију као центар гностичког виђења, обједињавајући основна начела гностицизма и идеју о свеprisутности невидљивог Бога. „Према идејама унутрашњег развоја гностичка *спознаја* Божанских ствари могла је бити постигнута само степенастим и духовним техникама везаним за психичке и психолошке енергије које треба да се искусе и спознају унутар себе.“

Тако и „тело постоји из земље са земаљским тварима, али обликовање, у корист душе, постоји од Божанских мисли“. Затим Темпл настоји да објасни суштину тиховатеља и њихова сазнања на путу до Христа преточена у збирку под називом *Добротољубље*. Он наводи бројне умне и созерцатељне спознаје Светог Никифора Усамљеника, Максима Исповедника, Исаака Сирина, Светог Григорија Паламе, Светог Нила Синајског и других ранохришћанских тиховатеља (исихаста). Поглавље о тајновитим основама хришћанства, Темпл приводи крају тумачењем Плотина и неоплатонске мисли, и на самом крају поглављем које се бави тумачењем идеја Дионисија Ареопагита. Читав први део књиге, детаљно анализиран из више наизглед

супротстављених мисли, постепено се сажима у једну целину и потврђује идеју о тежњи за истом спознајом Бога и вечитом жељом човека да се уздигне изнад света твари и досегне Божански ниво.

Друга тематска целина *Тумачење икона* почиње анализом фајумских портрета. Док се претходни део бавио покушајем да се „приближи, путем речи, извесним тајновитим и филозофским идејама удруженим са унутрашњим развојем“ други део покушава да осветли исте идеје опредмећене у материји, тј. у слици. Јер истина постаје жива само уколико уметник унутар себе носи идеју о спознаји и улаже труд



у постизање духовног савршенства. Према речима Плотина „то је лепа слика, онаква каква се замишља да постоји у души мудрог човека; но те слике (тамо) нису нацртане већ бивствујуће“. Темпл, унутар иконе *Синајски Христ* анализира грађење кроз порекло хеленистичких, античких и египатских композиционих елемената. Такође, он прави паралелу са фајумским портретима египатско-римског предања, истоветношћу технике сликања у енкаустици и хеленистичким концептом Сведржитеља. Описујући даље икону *Пресвета Богородица са Синаја*, он тврди да присуство светих ратника, у овом случају светог Теодора и светог Ђорђа, означава „унутрашње војевање духовног труда“. Такође, Темпл анализира поједине композиционе елементе и кроз графички приказ иконе показује силазак светлости из невидљивог Вишег света (зрак силазеће светлости).

Затим се аутор осврће на Косму Индикоплеста и његово дело *Хришћанска топографија*. Темпл даје нацрт васељене у складу са хришћанском космологијом заснованом на његовим илуминацијама. Бранећи истину његовог дела Темпл каже: „Данашња научна мисао, неспособна да сједини духовну и васељенску реалност света одбацује и његов нацрт и мисао о њему.“ У даљем тексту, Темпл се бави улогом и распрострањеношћу портретисања у римско доба које је „природним путем припремило хришћанство за култ слика“. Тако настаје јединствена особина хришћанског портрета која се појављује кроз израз очију. „Нови човек, просветљен вером и поново рођен од Духа, је човек развијеног унутрашњег живота. То је као да унутрашњи живот гледа споља у нас.“ Даљи наслови поглавља као што су: *Орфеј-Христос и тановито тело Цркве, Свети Ђорђе и аждаја, Топографска позадина: Божански зрак (Огањ) и силазак светлости, Два света: унутрашњи и спољашњи, Светлост, Богородица, Иконостас: Јединство и мноштво*, наговештавају занимљивост овог јединственог приказа и тумачења света иконе. На један веома оригиналан, а уједно и потпуно препознатљив, свим мислиоцима и тиховатељима близак начин, Темпл даје путоказ човеку који ствара и човеку који се пред створеном, сликаном Божанском пројавом моли.

На крају, Темпл се поново осврће на Вечну философију и дело приводи крају речима Нидламана: „Када приступамо Светим списима посебно треба да обратимо пажњу на светоотачке тајновите примедбе. Тако се увиђа како тумачење *реч-по-реч* практично никада није довољно само по себи и како се *привидне наивности*, недоследности и противречја преображавају у мудрости за које морамо имати кључ. Непосредни смисао је често загонетан и више скрива него што открива и једино је ту да обезбеди наговештај истина васељенског, иза-физичког и тајновитог реда.“

Др Виолета Цветковска Оцокољић



## ИНТЕРНЕТ САЈТ *POUKE.ORG* ОСВОЈИО ПРВО МЕСТО НА ТАКМИЧЕЊУ *VEBFEST*

Интернет сајт *pouke.org* са форумом Живе речи утехе такмичио се ове године на фестивалу интернет сајтова *vebfest* у три категорије од укупних седамнаест: институционални, едукативни сајтови и форуми.

У категорији институционалних сајтова освојио је прво место за ову годину, а у категоријама едукативних сајтова и форума друго, иако је и ту до последњег дана такмичења, 23. новембра држао прво место. Резултати гласања су се базирали на гласовима корисника интернета, а такође је постојала и награда за сваку категорију по одлуци жирија фестивала.

Ову презентацију је, на адреси [www.svetijakov.org](http://www.svetijakov.org), основао јереј дубочки Иван Цветковић са благословом Епископа шумадијског Г. Јована. Форум је основан и покренут 24. маја ове године, а на потраживање јереја Горана Живковића. Убрзо је адреса промењена у *pouke.org*, а насловна страна сајта је преуређена и додат је велики број видео, аудио и текстуалних садржаја који се баве тематиком православља. У уредништву форума учествују и јереј Угрин Поповић, ђакон Љубиша Костић, ипођакон Димитрије Плећевић, као и више теолога и верујућих људи. Одређен број свештеника, ђакона и теолога такође активно учествује у раду форума који је изразито мисионарског карактера. Свако од уредника сајта и форума је учинио велики допринос овом успеху. Вебфест је највећи фестивал интернет сајтова у југоисточној Европи, а резултати гласања се могу видети на адреси <http://www.wfest.org/>. Церемонија поводом објављивања резултата је одржана 26. новембра у Скупштини града Београда, а отворио ју је Зоран Алимпић, заменик председника Скупштине града. Приликом примања плакете и пехара у облику познатих слова *www*, јереј Горан Живковић се захвалио свима који су гласали за овај пројекат и нагласио да је ово велики успех православне речи на интернету, с обзиром да сајт постоји тек шест месеци, а већ је, уз Божију помоћ, остварио горепомнуте резултате. Присуство свештеника на овом фестивалу и освајање награде је изазвало пажњу и занимање присутних гостију, што је искоришћено за разговоре и остваривање разних видова сарадње.

Горан Живковић, јереј

Нова стварња

# ЛИДЕР ЦРКВЕНОГ ИЗДАВАШТВА

*Иако је савремено време – време скрибоманије, црквена издања нуде истину и квалитет*



Руска православна Епархија шумадијска представила је у понедељак, 23. новембра, књиге и часописе своје издавачке куће „Каленић” објављене у 2009. години. Када је реч о књигама њих није било мало, чак 13, што би у овој години светске економске кризе могло да се упише у успех и већих издавача од „Каленића”, што бројем и квалитетом уистину чини „Каленић” лидером црквеног издаваштва. О томе говоре и сами наслови: „Слобода морала” Христоса Јанараса, „Живо предање” Јована Мајендорфа, зборник „Савремена православна теологија”, „Иконе” Ричарда Темпла, „Руска црква уочи промена” Сергеја Фирсова, „Фајумски портрети и византијска икона” и „У ритму” Јоргоса Кордиса...



Учеснике промоције и присутну публику најпре је поздравио Његово преосвештенство епископ шумадијски г. Јован, који их је и угостио у новом Епархијском дому. О издавачкој делатности епархије говорили су уредник, протојереј-ставрофор др Зоран Крстић, јереј Драган Поповић, докторант на Православном богословском факултету у Београду и парох цркве Свети Сава на Аеродрому који је истовремено и преводилац неколико књига објављених у овој издавачкој кући, као и протојереј-ставрофор Сава Арсенијевић, аутор капиталног издања ове куће – Споменице Епархије шумадијске. Модератор разговора био је г. Негослав Јованчевић, заменик уредника часописа „Каленић”.

Говорећи о објављеним књигама и посебно издавајући зборник Савремена православна теологија, протојереј-ставрофор др Зоран Крстић истакао је значај објављивања такозване „академске теологије”, нарочито дела савремених теолога из помесних Цркава, јер како је рекао „није добро да једна помесна Црква не зна шта се дешава у другој помесној Цркви”.

„Дисконтинуитети у црквеном издаваштву створили су неповерење према теологији у двадесетом

веку, али и раније, као да неко жели да поново уведе дуализам између световног и профаног издаваштва, између такозване „академске” и такозване „харизматске” теологије. А те поделе су неутемељене и лоше и не доносе добро Цркви. Њихово идентификовање у данашњем времену је знак девијације, а не процвата. У првих седам векова хришћанства није се знало за ту поделу иако су ондашњи писци, поменимо само светог Василија Великог, имали огромно светско образовање... Наравно, да не могу сви да се баве теологијом. Некима су дати ти дарови, некима нису. Задатак теолога у Цркви, у којој постоје и мирни и бурни периоди, јесте да у тим бурним периодима када се Црква мења, изгради критеријуме по којима ће се знати да ли ће се нешто мењало у складу са суштином Цркве и самим Христом или не. Треба имати поверење у теологе и научнике, што не значи да свако њихово мишљење треба узимати здраво за готово, али треба пустити да Господ одлучује о томе, а ми само промишљајмо. У зависности од Божје воље нека од тих мишљења ће бити прихваћена или заборављена”, речи су уредника издавачке делатности „Каленића” др Зорана Крстића.

Отац Драган Поповић, преводилац Кордисових књига „У ритму” и „Фајумски портрети и византијска икона” у едицији „Зограф”. нагласио је да је данашње време – време скрибоманије, али да ова црквена издања „Каленића” нуде и истину и квалитет. Књиге Јоргоса Кордиса, по његовим речима, мењају наша схватања о византијским иконама, разбијају преувеличавања веза између античког сликарства и византијског иконописа, чиме је укинута особеност и једног и другог, а нарочито указују на потребу стваралачког настављања нашег иконописачког предања, јер је човек још од свог постања позван да буде стваралац.

Издавајући, с правом, и четврти Шематизам Епархије шумадијске који носи ознаку 2008. године, али се у ствари бави периодом од 2002. до 2008. године (приређивач Негослав Јованчевић) и Споменицу





Епархије шумадијске, приређивач ове друге књиге протојереј-ставрофор Саво Арсенијевић истакао је комплексност ове монографије која је првенствено фотомонографија са преко 2.500 документарних фотографија (аутор: Бојан Пауновић) о савременом тренутку Епархије шумадијске (цркве, манастири,

људи, институције, фрескописи, иконе...), али која садржи и шест сати видео записа неких значајнијих догађаја у Епархији и по први пут урађене мапе Епархије и појединачних намесништва.

Господин Негослав Јованчевић говорио је о тиму људи који стоји иза Издавачке куће „Каленић” и махом својим ентузијазмом постиже резултате који су признати и изван Епархије шумадијске. Истичући да су сва овогодишња издања ове Епархије испитна литература на Православном богословском факултету у Београду, а нека старија, попут књига Томаса Хопка, и литература за спремање пријемног испита, Јованчевић је скренуо пажњу и на велико интересовање које је за ове књиге постојало на Међународном сајму књига у Београду. Посебно је похваљено што су се штампаним издањима последњих година придружила и електронска издања, јер су нови медији начин да књига буде доступнија и да се испуни коначни циљ црквеног издаваштва, приближавање народа Богу и разумевање једних са другима.

*Гордана Јоцић*

## РАДИО ЗЛАТОУСТИ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ (90, 5 МЗ)

Програмска шема:

7,01 Васкршњи тропар  
 7,03 Најава програма за данашњи дан  
 7,15 Јутарња молитва  
 7,30 Охридски пролог, владике Николаја  
 7,54 Маркетинг и промо, а онда на сваких сат (8,54 9,54, 10,54...)  
 8,00 Вести  
 8,05 ЈУТРЕЊЕ  
 9,00 Молитва 3 часа  
 10,00 Вести  
 10,45 Религијски појмовник  
 11,00 ЗАШТО ВЕРУЈЕМ (понедељак) КАТИХИЗИС (уторак) НИЈЕ ЛАКО БИТИ ФИН, етичке теме (среда) АРЕНА, социологија хришћанства (четвртак), ПАСТИРСКА ПОУКА, поставите питања свештенику (петак)  
 12,00 Вести  
 12,05 Молитва 6 часа  
 12,15 НАС ДВОЈЕ СМО ЈЕДНО, емисија о браку и породици (понедељак), ЖЕЋ, емисија о болестима зависности и суициду (уторак), ЦЕЛОМУДРИЈЕ, емисија о младима и за младе (среда), ЗДРАВ КО ДРЕН, емисија о здрављу (четвртак) ОБРАЗ ПРОСВЕТЕ, емисија о образовању (петак)  
 13,30 Расуђивање  
 14,00 Вести  
 14,05 ДАР ЖИВОТА (понедељак), МИ СМО ЦРКВА, парохијски живот (уторак) ЕПИСКОП ИКОНА ХРИСТОВА (среда) ЖИВИМО ЗАЈЕДНО, о људима са инвалидитетом (четвртак) ДРВО ЗЛА, о деструктивном деловању секти (петак)

15,00 Идентификациони цингл Радија  
 15,01 Тропар светом Јовану Златоустом  
 15,03 Најава програма за сутрашњи дан  
 15,05 Молитва 9 часа  
 16,00 Вести  
 17,00 Репризе  
 18,00 Вечерња молитва  
 20,00 Репризе  
 21,30 Повечерје  
 23,00 Репризе  
 1,00 Охридски пролог (нови дан)  
 2,00 Р – Религијски појмовник  
 6,00 Молитве 1 часа

Суботом у 10,05 ЖИВА ЦРКВА (сазнајте ко се крстио, ко се упокојио, ко се венчао у Епархији шумадијској), у 11,00 ТЕРАПИЈА ДУШЕ (светоотачко искуство у подвижништву), у 12,15 ОРТОДОКС КУЛТ (емисија о култури) у 13,00 ЖИВИ ЉУДИ ЖИВОГА БОГА (разговори са саврменицима и духовницима), у 14,05 НА ЧАСУ ВЕРОНАУКЕ

Недељом у 9,00 ДУХОВНИ ЛУГ (Омилије владике Николаја), у 11.00 НЕБО НА ЗЕМЉИ (литургијске теме) у 13,00 ХРИСТОС У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ (православне теме у књигама српских писаца)

www. radiozlatousti.rs

e-mail: radiozlatousti@gmail.com

Телефони: 340-350/034 069 1-340-350, 371 192/034 371-193/034

# ИСТОРИЧАР СА ВИЗИЈОМ

*Недавно упокојење професора Симе Ћирковића обавезује и нас у Шумадијској епархији да га се са посебним поштовањем сећамо, јер је дао видан допринос разјашњењу важних питања црквене историје овог подручја, на пример, пишући о ктитору манастира Каленића*



академик Сима Ћирковић (29. јануар 1929, Осијек – 14. новембар 2009, Београд) отишао је ових дана на тих начин, као што је тихо и живео. А ипак, одлазак његов одјекнуо је громогласно, као што је и дело његово за живота одјекивало. Више од педесет година стварао је разноврсне по типу историографске списе, од малених студија до обимних синтеза, од приказа до монографија, чија је тематика такође била разноврсна. Политичка

и привредна историја, правна и друштвена историја, државне институције, књижевност, методологија историјске науке, политичка теорија и историја идеја, историјска географија, лексикографија, уџбеничка литература, културна историја, помоћне историјске науке, издавање, превођење и коментарисање историјских извора, методика наставе историје, историја историографије – све су то поља у којима се снажно исказивао лик једног великог историчара.

Ерудита са прецизним научним методом, познат по својој критичности у истраживањима заснованим на архивској грађи (Дубровник, Венеција, Хиландар, Будимпешта), Сима Ћирковић стварао је дела која су представљала значајне продоре у разноврсним аспектима средњовековне историје Босне и Србије, и уопште балканског простора, укључујући и његову тако значајну византијску компоненту. Иако није био византолог у ужем смислу речи, оставио је за собом текстове непролазне вредности о византијско-српским односима, пре свега у XIV веку. Једном речју, рецепција његових дела у светским размерама снажно је допринела међународном угледу српске историјске науке. Деценијама неприкосновени бард наше медијевистике, давао је својом непосредношћу и уверљивошћу изузетну животност егзактним историјским чињеницама којима се бавио и на себи својствен начин маестрално их повезивао. Резултати темељног и дуготрајног рада као да су се под његовим пером сами слагали у логичке целине, у једном ретко виђеном споју аналитичког испитивања и синтетског осмишљавања.

Размере овог стваралаштва такође су импозантне. Око 500 текстова најразличитије садржине и обима чини научну заоставштину академика Симе Ћирковића. Њихово спомињање, да не говоримо о представљању, био би неостварив покушај у оваквој прилици. Рецимо само да је био аутор, коаутор или уредник неколико књига о средњовековној Босни, историји српског народа у средњем веку, српском средњовековном рударству, историји Црне Горе и Југославије, као и општијих историјских прегледа о Јужним Словенима у Средњем веку. Пред крај живота, посебно му је драга била синтеза посвећена целокупној српској историји – „Срби међу европ-



ским народима”, која је прво објављена на енглеском језику у Лондону (2004), затим у Београду (2005), Загребу, Москви, као и у Италији, а пре неки дан ушло је у штампу и словеначко издање. Ретка је појава у свету да један аутор са толико успеха спроведе строго научно виђење историје једног народа у свим њеним битним аспектима, кроз више историјских епоха, у овом случају од досељавања Срба на Балкан у VII веку до збивања која су обележила њихов живот крајем XX века.

Дело Симе Ћирковића, које се слободно може означити као монументално, има своје читаоце на свим меридијанима. Али, многа од знања садржаних у том делу, многа од ауторових искустава историчара са визијом, деценијама су преношена и непосредно, живом речју, његовим студентима и сарадницима. И то не само у доба званичне универзитетске каријере (1957-1994), него и у годинама које су уследиле, све до последњег дана живота. (...) Сам професор Ћирковић био је увек спреман да свакога ко му се обрати и лично упуту у одговарајуће тајне „историчаревог заната”, пре свега у оквиру његових чувених отворених врата понедељком. Одмерен и благ у опхођењу, показивао је велику одлучност у чувању научних и осталих вредности универзитетског живота, што је такође била својеврсна школа. Треба се само подсетити на чињеницу да као декан, почетком седамдесетих година, није дозволио политички изгон наставника са Филозофског факултета.

Свестрани и богати живот научника и професора последично је морао бити обележен многим признањима. Сима Ћирковић је врло млад постао члан Српске академије наука и уметности (дописни 1972, редовни 1981), чији је био и генерални секретар, затим члан још четири академије наука и носилац многих награда и признања. Међу њима посебно се истиче Златна медаља Константина Јиречека коју за изузетна историографска достигнућа додељује немачко Друштво за југоисточну Европу. (...)

Љубомир Максимовић





Ирина Јазикова

# СВЕДОЧАНСТВО ЛЕПОТЕ

Издавачка установа Епархије шумадијске *Каленић*, у оквиру своје новопокренуте едицеји *Зограф*, припрема за штампу књигу *Беседе иконописца*, једног од најзначајнијих иконописца данашњице, архимандрита Зинова (Теодора). Доносимо текст Ирине Јазикове, историчара уметности и аутора неколико веома значајних студија о теологији иконе и савременом иконопису, о раду архимандрита Зинова на Светоникољском саборном храму у Бечу

Црквена уметност је данас ушла у нову епоху и јавила се потреба да се озбиљно замислимо над њеним проблемима. Двадесет година је прошло откада је Русија прославила 1000-годишњицу примања хришћанства. Наиме, тада је обележен заокрет у односима државе и Цркве, завршила су се гоњења и идеолошка конфронтација, верницима су почели враћати храмове, манастире; почело се са обнављањем светиња. Гледајући уназад, видно је да је за два протекла десетлећа много урађено: обновљено је на хиљаде храмова, стотине саграђено; храмови су украшени иконама, а често и фрескописом. И тако, где је раније била мрзост опустошења, сада је велелепност и дивота.

Наиме, пошто је урађен већи део насушних задатака, у храмовима се врши богослужење. У манастирима се обнавља монашки живот. Црква може да живи пуновредним животом. Треба се запитати, какво место у црквеном животу има уметност? Како изгледају наши храмови? Са каквим критеријумима прилазимо зидном сликарству, појединачним иконама, декорацији целокупног храма? Колико савремена црквена уметност одговара древним канонима и, истовремено, колико она одражава наше данашње духовно искуство? Који су задаци црквене уметности? На крају, каква јој је перспектива?

Та питања никако нису празна и време за разговор о томе одавно је сазрело. Тему за размишљање даје сваки нови рад иконописца. Тим пре, уколико је то дело архимандрита Зинова (Теодора), водећег руског иконописца. Овог лета завршио је осликавање руске Саборне цркве у Бечу. Желимо да говоримо читаоцима о том зидном сликарству, да поразмислимо какви задаци стоје пред уметником који ради у цркви и како се они остварују у пракси.

Архимандрит Зинов бави се иконописом више од тридесет година; радио је у Псковско-Печерском манастиру, у Тројице-Сергијевој Лаври, обнављао Даниловски манастир, осликавао је храмове московске, псковске и других области у Русији; такође је радио и у Финској, Белгији, Италији. Године 1995. почаствован је Државном наградом. Има доста ученика. Код њега је уметнички таленат спојен је са дубоком теолошком мишљу. Најважније је да црквену уметност не схвата као благочестиви занат, већ као част богослужења, проповед јеванђеља и теологију лепоте. Он се чврсто држи позиције канонског иконописа.

С. С. Аверинцев назвао је оца Зинова „чуварем достојанства иконе“, и то оправдано. Руку на срце, многе данашње иконописачке радионице раде чак и



на високом техничком нивоу, али попут занатлија, ограничавајући свој задатак на просто испуњавање потреба наручиоца (настојатеља храма или епископа). Наручилац, по правилу, нема високе уметничке и теолошке захтеве. Многима се чини да је неопходно украсити храм зидним сликарством како зидови не би били голи, и осликати иконостас како би се имало чему молити. Избор извођача је најчешће диригован једноставним економским критеријумом. У најбољем случају, од иконописца се захтева да слика у овом или оном стилу – московске школе, строгановске, стилу XVII века итд. Такав прилаз има мало заједничког са оригиналном уметношћу или теологијом. Мајстор, чак беома благочестив, није у могићности да изради лик који би био сведочанство вере и помоћ у молитви, што црквени лик и треба да буде по опредељењу. Крајњи исход јесте да се у нашим храмовима појављују безлични ликови, зидно сликарство мале вредности, безукус, неподударане стилова, а понекад, напросто, кич.

Осврнимо се на зидно сликарство бечке Саборне цркве, видећемо колико је то пример потпуно друге врсте.

Неколико речи о самом храму. Светониколајевска црква јединствени је споменик руске културе ван граница. Изграђена је 1889. године по пројекту академика Г. Котова у неоруском стилу. На њеној спољашњој декорацији остварени су елементи



древноруског неимарства: традиционална петокупна црква, шаторски тамбур, надстрешнице, довраци. У то време у архитектури храма присутне су и чисто византијске, чак и античке црте у детаљима; четири монолитна стуба од гранита са изрезбареним капителима, на којима стоје сводови куполе. Храм је веома раскошан. Зидови су од црвене опеке и слажу се са детаљима од белог камена и редовима вишебојних керамичких плочица. Фронтон улаза: наткривен је двоводним кровом са чешљићем, а украшава га мозаичка икона Васкрсења Христовог, дело Теодора Бруна. Храм је двоспратан; горњи је посвећен светом Николају Мирликијском, доњи – светом Александру Невском.

Сто година бечки храм био је без зидног сликарства, са белим зидовима. Дошао је уметник пред којим се јавља задатак, не само да испуни зидове декоративним сликама, него да његов, већ уређени простор, ослика живописним делом. У овом случају задатак је усложњен тиме што се у горњем храму сачувао првобитни иконостас, израђен у традицији модернизма, са иконама у стилу Веснецова. И сама архитектура ентеријера је довољно сложена: уска, висока купола, одвојени, масивни стубови у угловима, откривена, широка апсида, уска бочна ниша, итд. Ипак, отац Зинон изврсно је савладао овај задатак сачинивши веома хармоничан и целовит ансамбл.

Када пређеш праг храма, нехотице осетиш усхићење: пред очима се дословно отвара небо и окружују те ликови горњег света. Сlike су распоређене по зидовима у широким слојевима; крупније композиције се добро виде, што даје одмерен ритам и јасноћу опажања; фигуре светих исте висине, живе колоне које држе духовно здање храма. На сликама су остварени разнолики декоративни елементи: орнаменти „убруса“, мермерни панели, паунови и томе слично, чинећи утисак свечаности, празника. Колористички преовладавају светлији тонови – плави фон даје утисак ваздуха, много беле боје која симболизује светлост, племенит спој сивог, пурпурног, зеленог придају слици свечани изглед. Све је хармонично, дубоко

промишљено, уоквирено савршеном формом. Без сумње, упадљиво је да је живопис нов, још се није изветрио мирис боја, али се при том на живопису јасно осрећа веза са старином, не у смислу архаизације ликова или стилизације по извесном обрасцу, него по унутрашњој духовној вези са вишевековном традицијом православне уметности. Чини се да се жива нит староруских мајстора протегла у садашњост.

На жалост, отац Зинон више није био у Бечу када су ме почаствовали да дођем у никољски храм. Њега су позвали на Атон да живописује цркву манастира Симонопетра. Али, била сам у могућности да поразговарам са владиком Иларионом, епископом

бечким и аустријским, као и са иконописцима који су радили на живопису са оцем Зиномом.

Ево шта је рекао владика Иларион о томе како је текао посао на живописању храма:

„Храм је изграђен на самом крају XIX века и нису га успели осликати. Убрзо је отпочео Први светски рат, затим револуција; никоме није било до живописа. После рата живот у храму се нормализовао, али није било средстава за осликавање. Храм је 1999. године достојанствено отпразновао своју стогодишњицу. Неколико година после тог јубилеја, настојатељ храма, отац Владимир, дошао је на идеју да га ослика. Обратио ми се са питањем, може ли позвати оца Зинона. Подржао сам његову идеју, добио благослов свјатјејшег патријарха и митрополита Кирила, а затим се повезао са оцем Зиномом. У то време он није био заузет великим послом и сагласио се. Истина, најпре је био спреман да уради само иконостас доњег храма и да ослика куполе и апсиде. У доњем храму налазио се иконостас који је донет из другог храма и није превише одговарао овом. Отац Зинон је урадио пројекат дво-



редне олтарске преграде са архитектонским особеностима доњег храма (ниски сводови, нарочита конфигурација олтара, итд.) и по том пројекту био је урађен иконостас са три врсте мермера; иконе



за њега отац Зион урадио је још у Русији. Тако је по пројекту оца Зиона била урађена крстионица у бочном олтару Светог Мартина Турског.

У односу на горњи храм, првобитни план оца Зиона – да ослика само куполу и апсиду – изменио се, пошто сам ја инсистирао на томе да, ако се већ осликава, треба да се осликају сви зидови. Ми смо дуго разговарали са оцем Зином о плану рада и, на крају крајева, сагласили се да треба осликати све. Ипак, оставио је за себе само куполу и олтарску апсиду, а за остало требало је да окупим армију иконописаца. Почели смо да тражимо мајсторе. Није сваки иконописац овде могао доћи, јер је храм морао бити осликан у истом стилу са јединственим поимањем форме и унутрашњег садржаја иконе. То је јединствени организам; овде се било каква дисонанца одмах осети.

Пронашли смо мајсторе; то су били иконописци из Москве и двојица из Пољске, православци из Бјалистока. Треба рећи да је живопис урађен доста брзо. Отац Зион је дошао у новембру 2006. године и већ за Васкрс купола је била готова. Целог лета радио је олтарски део, а у септембру 2008. године читав живопис је практично био готов.

Ми смо подробно разговарали са оцем Зином поводом сваке етапе. У куполи је осликао Педесетницу, Силазак Духа Светог на апостоле. У руским храмовима обично се у куполи виђа Христос Пантократор. Ова црква је архитектонски особена: уска купола и високи тамбур, тако да је лик Христа било немогуће ту сместити. И јавила се идеја о Педесетници: припремљени престо са кога се на апостоле, који стоје у кругу, просипају зраци. Апостоли су насликани у тамбуру. То је сасвим умесна композиција за куполу (таква композиција постојала је у куполи цркве Свете Софије у Константинопољу). Самим тим, потцртава се да се у храму човек налази под благодаћу која са неба силази. За време богослужења које се врши у храму, Свети Дух силази на народ који се моли. И читав живот Цркве није ништа друго до реализација тог дара Светог Духа, који су апостоли примили на дан Педесетнице.

Најтежи задатак био је осликати лик Христа Пантократора у апсиди. Тај лик доминира у простору храма и појављује се као кључни. На њему је отац

Зион радио довољно дуго. И сав олтарски живопис изискивао је веома педантан рад. Испод Пантократора размештена су три реда слика: пророци, повест Аврамова, светитељи. У доњем реду, изнад Горњег места, налази се композиција „Поклоњење Крсту и Часним Даровима“. Олтарски живопис открива смисао богослужења, а у најнижем реду свети оци дословно окружују престо, скупа служе Божанствену Литургију са свештеницима.

Када су дошли помоћници, посао је убрзан. Али, разуме се, у свим етапама отац Зион је одобравао рад иконописаца: проверавао цртеже, поправљао композицију, кориговао боју, више пута наређивао поправке ако му се учинило да је нешто урађено како не треба. Све се сликало под његовом строгом контролом.

Од самог почетка предложио је јасну схему са јеванђелским сижеима по зидовима. Мени се то допало. Али, поред традиционалних сижеа (Благовести, Рођење, Крштење, Васкрсење), унели смо и оне који се ретко срећу: васкрсење сина наинске удовице, исцељење слепог и др. Све време смо договарали састав сижеа, где ће каква композиција бити, где који светитељ. Истовремено са осликавањем, понешто од суштинске важности је мењано. То је жив процес и отац Зион је био спреман да саслуша моје мишљење и мишљење свештеника, јер фреске треба да помогну у богослужењу, а не да збуњују. Ја сам помагао уметницима да одаберу текстове за написе на свицима светих. Једном речју, свако је дао свој допринос. Нисмо одмах послушали један другог, већ смо се трудили да пронађемо заједнички именилац. Исход је, како ми се чини, потпуно достојанствен.“

Говорећи са владиком Иларионом, помислила сам како се не дешава да у сваком храму уметник и епископ тако плодотворно раде на осликавању. А сагласно VII Васељенском Сабору – то је норма; дословно тако су свети оци саветовали да се ради. Може бити да су се овде разговор и радна атмосфера сложили зато што су обојица – и владика Иларион и архимандрит Зион – теолози. При томе, владика, као музичар, прецизно осећа естетски задатак, способан је да осети уметничку страну творевине. А отац Зион, као свештеник, дубоко схвата литургијско значење иконописа. Може се рећи да је то у многоме јединствен случај. Али се према таквим случајевима трба управљати.

У време моје посете бечкој цркви радила су само тројица иконописаца – Евгеније Маљагин, Антон Кушајев и Иља Иванкин; они су дорађивали буквално последње детаље орнамената бочне нише. Разговор са њима омогућио нам је да сагледамо како је текао рад на живопису. Пре свега било ми је занимљиво да дознам да ли је лако радити са прослављеним мајстором. Иконописци су довољно искусни, више година се баве црквеном уметношћу, осликавали су храмове, сликали иконе и целе иконостасе, радили су самостално и са „атељеом“, али такво искуство рада с оцем Зином – и у таквом храму – свако од њих оцењује као дар судбине.



Ево шта је рекао Евгениј Маљагин:

„Одавно познајем оца Зинова. Одлазио сам код њега још у Псковско-Печерски манастир, али први пут са њим радим у храму. То је срећа. Када ме је отац Зинов позвао, нимало нисам размишљао, икако имам посао у Москви. Када ће се тако нешто по-



ново указати?! Радећи са таквим мајстором, много се научи. Истина, треба рећи да радити с оцем Зиновом није лако. С једне стране, он даје уметнику слободу: умеш – ради, предлажи, мисли, тражи. С друге стране, он види све погрешке и одмах указује на њих: не тако, не треба овако. Колико смо пута само прерађивали читаве композиције и појединачне фигуре. Ипак, то је тако колосална школа, такво бесценено искуство!

Рад се састојао у следећем: он је обично долазио ујутро, давао задатке и одлазио – није нам дисао за врат, а увече би се враћао и гледао шта је за дана урађено. Некада се дешавало да читав дневни рад морамо поново урадити, јер није добијен резултат који је њему потребан. На крају крајева, чини се да је био задовољан оним што смо добили.

Сада нас тројица додајемо само ситнице. Остали мајстори су отишли, али их треба поменути. То су Александар Мисик, Василије Соколов, Ана Каширина, Јарослав и Јована Јакимчук. Чак је и мајка овдашњег ћакона, Татјана Шиловска, такође помагала; сликала је неке декоративне детаље. И не гледајући то што смо имали прецизна наређења, општи резултат показао се као уоквирена целина, и то захваљујући оцу Зинову.“

Евгеније Маљагин, мајстор познат у Москви, припада иконописачкој радионици „Канон“. Од свих који су радили у Бечу, он је вероватно најближе усвојио стил оца Зинова. Ипак, много тога морао је наново да посматра. Отац Зинов убраја се у оне уметнике који не само да не копирају образце, већ и не понављају сами себе. У сваком послу он је нов, а ипак безусловно препознатљив. Када се постави питање, у ком стилу ради отац Зинов, ја се тешко одмах одлучујем. Имао је неколико етапа у тражењу сопственог стила: московска школа, византијска, синајска, домонголска и др. Али сада је његов стил достигао степен самосталности: четкица се креће слободно, испољава се оригиналан начин, непоновљиви рукопис. Свакако, об-

расци према којима се мајстори оријентишу јесу препознатљиви; они њему служе само као извори иконографије, а ни у ком случају као стилизација.

Којим стилем је осликана бечка Саборна црква? Овде се препознаје домонголска традиција древне Русије; на пример, облици старе Ладоге, древног Новгорода, има синајских реминисценција, могу се пронаћи балканске аналогije, али све то су само одјец; мајстор је сачинио потпуно оригинално и високоуметничко дело. Извесно је да је отац Зинов присталица строге класике и канона, који израста из саме суштине иконописања. Тога се придржавао и у Бечу. Такав стил, рекла бих, чини се најадекватнијим обликом православног израза данас. Није случајно што Николајевску цркву не посећују само њени парохијани; њу често разгледају различити људи, житељи Беча и туристи. Они долазе да погледају рад руског мајстора. Чак и најнеискуснији посматрачи одушевљено примећују метод и дубину овог живописа. Многи долазе више пута и почињу да постављају питања о православљу; понеко остане и на богослужењу. То доказује да лепота и данас може сведочити о Истини, да имамо мајсторе способне да кроз иконописни лик проповедају свету, да дотакну срца тако често затворена за Бога.

Живопис бечке Саборне цркве несумњиво се може сматрати стваралачким успехом архимандрита Зинова. Он ће ући у историју руске црквене уметности почетка 21. века, постаће образац за уметнике који се подвизавају у монументалном живопису храмова. Најважније је што нам тај живопис даје пример стваралачког развоја древне иконописачке традиције, који је органски припојен савременим мајсторима.

Превела са руског: Марија Дабетић



# НА ПУТУ ЗА ДАМАСК



дамаск је један од најстаријих градова на свету. Он може да нам прича своју чудесну историју, која досеже далеко у прошлост, о којој чак немамо поузданих историјских сведочанстава. Ипак, можемо да говоримо о онима које имамо. Веома необично, а надам се чудесно сведочанство, јесте оно о путу некаквог Савла у Дамаск. Беше то човек који је одобравао убиство архиђакона Стефана и који гоњаше

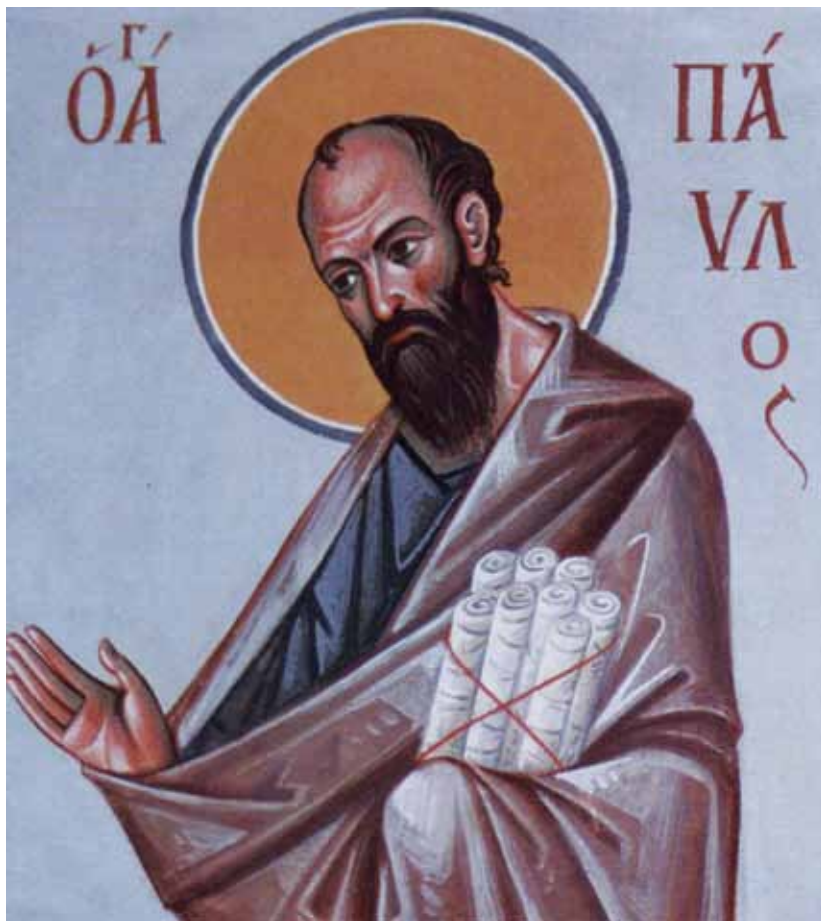
Цркву јерусалимску. Догађај чудесног преображаја, који је доживео пред вратима Дамаска, поставши апостолски корифеј Павле, не може и не сме да нас остави равнодушним. Година која је иза нас и година у којој се налазимо, у хришанском свету обележава се као година светог апостола Павла. То је и разлог поновног великог интересовања за човека који је многима био инспирација током ова два миленијума. Ово је добра прилика да се укратко присетимо каква је то личност апостол Павле.

Осећања живота и света око нас, која сви носимо у себи, указују на постојање извесних вредности и чежње према њима. У којем смеру ћемо да усмеримо нашу чежњу зависи од духа којим се човек оријентише. Свети Павле пример је, истовремено, дезоријентисаности и праве оријентисаности чежње за животом. Све до тренутка падања на дамаштански песак, Савле је био слеп. Слушајући глас Божији схвата да до тада није видео правим очима. Сазнаје да је гледао очима које не виде. Препознавањем гласа Божијег скида копрену са својих очију. Управо то препознавање гласа и откривање самога Господа кога у незнању гони (Дап 9, 5), било је преломни тренутак у животној повести апостола Павла.

Слепило је тада приморало Павла да сагледа читаву васељену. Чудо се догодило, и оно је најсветлији тренутак у историји старог града Дамаска. То је прича о вуку, који је постао пастир. Након његове пасхе, тродневног слепила, он схвата да вредностима по којима је до тада живео треба дати смисао. Драматичност догађаја Павлу у потпуности открива вредност коју човек има. Кроз слушање гласа Божијег и кроз отварање свог срца, сусрет Христа и Павла код Дамаска учинили су да Павлова чежња за животом буде испуњена. И не само Павлова чежња, него и чежње свих других којима ће благовестити реч спасења о Логосу живота. Откривајући истински живот, Павле сазнаје да се савршенство нала-

зи у Христу. Он постаје његов учитељ, а императив савршенства, који се налази пред светим апостолом је поучавање и усхођење у савршенству Божијем (Мт 5, 48). Спаситељ је на овај начин постао темељ на којем ће Павле касније градити своју службу, а пре свега, разлог због којег је понео крст веома тешке службе, апостола незнабожаца.

Начин на који је Павле постао хришћанин је и начин на који је остао хришћанин. Драматично и



потресно искуство сусрета са Господом је касније одредило његову бригу и старање за Цркву, за оне који су кроз њега сусретали Христа. Свети Павле је озбиљно доживео Христов позив о одрицању од себе и узимању свог крста и хођења за Њим (Мт 16, 24). Крст је уистину обележио Павлово апостолство. Сваким својим поступком сведочио је да је хришћанство засновано на васкрсењу (то је посебно наглашено у 1. Кор 15, 57: *Ако нема васкрсења мртвих, то ни Христос није устао. А ако Христос није устао, онда је празна проповијед наша, на празна и вјера наша*). Крст, срамотни символ Римске империје, апостолски корифеј уздиже на највише место тадашњих вредности. Лако би се могло закључити да често инсистирање на крсту може да представља позив на смрт. Међутим, апостол чврсто верује да је саображавање смрти Христовој, продужетак Спаситељевих страдања, у циљу саображавања Христу васкрсом (Рим 6, 4-5).



Искуство крста Павле је доживео небројено много пута. Звучи парадоксално да ствар поруге сада представља символ живота. Заиста, он је кормилар лађе, на чијим једрима је крст победе. На том путу, доживљавао је многобројне бродоломе. Али, само онај кормилар који брине за присутне на својој лађи, излаже себе свим страдањима, не би ли остали преживели. То чини и Павле по угледу на Кормилара свих нас, Христа Исуса. На палуби, он је непрестано изложен страшним непогодама. Каменовања, прогонства, тешки окви нису могли да га поколебају. После сваког бродолама успео је да устане. Једини истински бродолом који је могао да доживи, био би губитак љубави Божије.

Кроз сва искушења преиначио је поредак живота, уздрмавши темеље дотадашњих друштвених и културних вредности. Искуство доживљено на путу за Дамаск било је пресудно у Павловом уздицању и напредовању, јер је његово искуство аутентично. Само тако, сматра Павле, други може да постоји у мојим очима. То се најбоље огледа у односима са заједницама које је основао и њиховим предстојатељима, увек их ословљавајући са *свети*. Био је све-

стан прогреса постављеног од стране Христа. То је за њега био прогрес светости, напредовања из смрти у живот. Сада је у потпуности јасно да његов позив на саобраћавање Христовим страдањима није позив на смрт, него је то позив на живот. Све је испуњено једним циљем, на којем свети апостол неуморно инсистира, а то је да градимо своје спасење са страхом и трепетом (Фил 2, 12) да бисмо умрли, а надале, живели добрим исповедањем Христа.

На примеру светог апостола видимо саобраћеност вере и дела. Целокупно његово деловање било је осмишљено вером којом је живео. Задобивши очи љубави, напуштајући слепило, сваки трен је проводио у раду. Поставио је темеље мисије Цркве. Бити савремен и преображавати свет, то су били основни елементи Павловог рада. Био је свестан да из разли-

читих извора искустава проистичу различите вредности. Није случајно што су га у Филиппима прозвали као човека који узбуђује град (Дап 16, 20). Знао је колико је драматично мењање изворног искуства, јер је и сам проживео ту драму пред вратима Дамаска. Били су то велики потреси за људе тога доба. Стога је и могао да разуме оне којима је проповедао Еванђеље. Према њима се односио као отац према деци. Попут неуморног сејача, којем никада није недостајало семена, благовестио је целом свету чудесну причу о Логосу Живота.

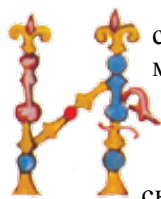
Прогрес светости ка којој је тежио, увек му је омогућавао да изналази начине да културне образце сваке средине учини пријемчивим за Еванђеље које проповеда. Једино афирмативни однос према култури могао је да обезбеди светом апостолу да његов мисионарски рад буде у тој мери плодотворан. Павлов ареопаг није био на једном месту. Био је то човек који није живео у гету и који није допуштао да Црква живи изоловани живот. Мисионарска путовања дају потпуну слику свих напора које је уложио да она буде светлост свету. Она најбоље осликавају његову савременост и успешност проповеди. Немајући страха од културних разлика смело је ходио од Дамаска ка Риму. Није се стидео јеванђеља (Рим 1, 16). Знао је да једино ако продре у срж културе оних који га слушају, повест о Крсту неће бити камен спотицања, нити стена саблазни. Само тако могао је да актуализује реч Божију. Говор о Богу непознатом на Атинском тргу (Дап 17, 23) постао је пример савремености. Говорио је језиком новим, а разумљивим. Био је савремен у сваком погледу.

Данас, када се хришћани налазе на савременом ареопагу, из Павлове службе видимо на који начин можемо да успешно благовестимо Еванђеље. Сва инкултурацијска кретања имају за циљ само једно, преобраћавање света. Актуелизација хришћанске проповеди је истовремено и актуелизација хришћанских вредности. Иако је реч о прилагођавању свету кроз овај процес, који никада није завршен, не може се говорити о саобраћавању свету. Прилагођавање духу времена увек је одређено апострофираним циљем који Павле истиче: проповедати док се Христос не уобличи у онима који слушају реч Божију (Гал 4, 19). Црква је место у којем се човек непрестано подмлађује, па тако је и реч Еванђеља увек млада, увек свежа, увек савремена.

Позив хришћана XXI века је да поново изађу на позорницу света са својом проповеди и да покажу да Еванђеље није рекло последњу реч. Отвореност према свету, коју је поседовао апостол Павле, треба да нас изведе на највиши степен савременог ареопага и да одатле благовестимо да је наше живљење на небесима (Фил 3, 20). Свако од нас је доживео лични сусрет са Христом пред Дамаском у Тајни крштења. Тада смо добили разне таланте и способни смо за Павлов подвиг. Стога, ово кратко освртање на његову повест треба да буде враћање светог апостола у средиште наших живота и живота Цркве и надахнуће за наш подвиг.

Срђан Радмановић

# РУСКИ ИСИХАЗАМ



Исихазам је извршио приметан утицај на учење низа руских мислилаца и испосника. Велико интересовање за њега показао је савременик Григорија Паламе Сергије Радоњешки (1314-1392), који је на Свету гору слао свог ученика.

Најочигледнији утицај је грчки исихазам извршио на скитски начин живота и мистичко-аскетско учење поглавара нестјажатеља, старца Нила Сорског (1433-1508), и његових следбеника – старца Васијана Патрикејева (кнеза Васијана Косог), игумана Тројице-Сергијевог манастира Артемија Троицког (око 1500-1570) и других. Упориште исихазма у Русији постао је Кирило-Белозерски манастир на новгородској земљи, с којим су били повезани Нил Сорски и његови најближи сарадници; манастир који је био познат по строгој дисциплини и апсолутној индиферентности према материјалним вредностима.

По мишљењу Нила Сорског, главни подвиг монашког живота је борба са страстима, очување ума и „скровитог срца човековог“, то јест дубина срца „без лоших помисли“, у „неокаљаности и чистоти“, а најважније средство да се то досегне је сазрцатељна („умна“), то јест исихастичка молитва која је супростављена обичној вербалној молитви која се чита у току црквене службе. „Ко се моли само устима, не водећи рачуна о уму, тај се моли ваздуху. Бог слуша ум...“ Унутрашњу молитву, сматрао је он, не треба ометати ничим спољашњим, чак ни појањем и читањем псалама, пошто се Бог човеку јавља у тишини и спокоју. „Умна“ молитва, према схватању Нила Сорског, не само што очишћује тело, душу и ум човеков, него је и најузвишенији циљ монашког самоусавршавања, будући да је она изнад свих врлина. Поштовање моларних правила бива само почетно и помоћно средство за мистичку праксу. Сву спољашњу религијску обредност, а такође и вештачке методе монашког аскетизма (умртвљивање плоти) он оцењује као нешто другостепено, нешто што одвлачи од истинског пута. Услед тога идеје Нила Сорског су практично остале по страни од преовлађујућег црквено-обредног правца православља у Русији. Монах, по његовом схватању, мора да се одрекне својих ранијих навика, склоности, свега световног. Спољашњи живот монаха мора да се сведе на духовно-моралне поуке и савете, а живот манастира на реализацију себе као религиозно-моралног центра и извора духовне „речи“.

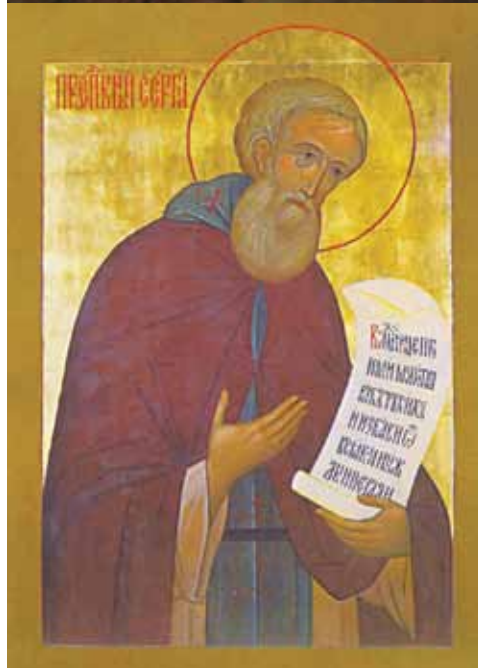
Идеје Нила Сорског, за разлику од доминантних идеја, претпостављале су велику личну слободу, трпељивост, самостално мишљење и биле су блиске идејама религиозног протеста („јересима“) које су тежиле јеванђелској чистоти. Оне су биле претече идеја Максима Грка (око 1470-1556), биле су општа основа учења Башкина, Теодосија Косог, кнеза А. Курбског. У XVIII веку дело Нила Сорског и руских старца наставио је Пасије Величковски (1722-1794) који је у Русији издао енциклопедију хришћанског аскетизма – *Добротољубље*; његово име везао је за историју Оптине пустиње. „Оптински“ покрет у православљу XIX века је извршио дубок утицај на стваралаштво Гогоља, Достојевског и других руских писаца и религиозних филозофа који су прихватили саму суштину теорије и праксе исихазма, као пута унутрашњег духовног препорода. Разматрајући дела источних отаца Цркве, Флоренски се у својој теодицеји *Стуб и тврђава истине*, затим у раду *О имену Божијем*, стално дитиче идеја исихазма. То није идеја идеалног додира, већ реално улажење „у недра Божанског Тријединства“, као присаједињење самој Истини, идеја очишћења и пасивног отварања свога срца пред Богом и очекивања прилива у срце енергије Божанске љубави; идеја венчања „умног делања“ аскете с блаженством апсолутног знања...

В. Л. Курабцев

Према: *Енциклопедија руске философије*, Београд 2009



Фјодор Достојевски



Свети Сергије Радоњешки, икона мати Јулијаније



Николај Гогољ



# СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

**Његово преосвеиштенство Епископ шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. октобра до 30. новембра 2009. године:**

## **Осветити:**

Капелу за паљење свећа храма Успења Пресвете Богородице у Саранову, Архиепископско намесништво рачанско, 3. октобра 2009. године;

Новоподигнути храм Преподобне Анастасије Српске у Копљарима, Архиепископско намесништво орашачко, 11. октобра 2009. године;

Новоподигнути храм Светог великомученика Георгија у Рабровцу, Архиепископско намесништво младеновачко, 17. октобра 2009. године;

Живопис храма Светог апостола Томе у Конатицама, Архиепископско намесништво беланичко, 19. октобра 2009. године;

Новоподигнути храм Преподобног Симона монаха у Даросави, Архиепископско намесништво орашачко, 25. октобра 2009. године.

Звона и крстове за храм Светог апостола Марка у Вучићу, код Раче, Архиепископско намесништво лепеничко, 22. новембра.

## **Рукоположити:**

Ђакон Слободана Сенића, парохијског ђакон храма Преображења Господњег у Смедеревској Паланци, у чин презвитера, 1. новембра 2009. године у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци.

Мирка Шилковића, студента теологије у чин ђакон, 9. новембра у храму Светог Саве на Аеродрому, а у чин презвитера 26. новембра у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу.

Ђакон Дејана Тодоровића у чин презвитера 21. новембра у Петропавловском храму у Аранђеловцу.

## **Рукопроизвести у чтеца:**

Лазара Коларевића из Смедеревске Паланке.

## **Извршити регулацију:**

Између парохије у Вранићу и парохије у Мељаку, Архиепископско намесништво беланичко.

## **Одликвати:**

*Ореденом Светог Симеона Мироточивог:*

Владу Павловића;

Ружу Павловић;

*Правом ношења напрсног крста:*

Протојереја Радивоја Митровића, привременог пароха парохије у Вранићу, Архиепископско намесништво беланичко;

Протојереја Момчила Рајковића, умировљеног пароха крагујевачког;

Протојереја Велибора Ранђића, привременог пароха Друге парохије при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архиепископско намесништво јасеничко;

*Чином протопрезвитера:*

Протојереја Видоја Рајића, привременог пароха Друге парохије у Лапову, Архиепископско намесништво рачанско;

Протојереја Велибора Јовановића, привременог пароха парохије у Саранову, Архиепископско намесништво рачанско;

Јереја Александра Новаковића, привременог пароха треће парохије у Лазаревцу, Архиепископско намесништво колубарско-посавско;

Протојереја Мирка Тешића, привременог пароха у Вреоцима, Архиепископско намесништво колубарско-посавско.

*Достојанством протојереја:*

Јереја Владана Јовановића, привременог пароха у Рабровцу, Архиепископско намесништво младеновачко;

*Архиепископском граматом признања:*

Скупштину општине Аранђеловац;

Предузеће *Шамот* из Даросаве;

Предузеће *Универзал Кубриница* из Аранђеловца;

Протојереја Бранимира Товиловића из Даросаве;

Протојереја стварофора Драгослава Сенића из Смедеревске Паланке;

*Архиепископском граматом признања:*

Сању Ђурић из Младеновца.

**Поделити благослов за искушеништво**

Босилки Шапоњи у Петропавловској обитељи манастира Ралетинца.

**Замонашити:**

*По чину мале схиме:*

Расофорног монаха Саву (Богдановића), настојатеља манастира Брезовца, оставивши му монашко име Сава.

**Преместити:**

Протојереја Милице Радовића, досадашњег привременог пароха у Рогојевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко, на дужност привременог пароха у Вранићу, Архиепископско намесништво беланичко.

**Поставити:**

Јереја Живана Голубовића на дужност привременог пароха у Раниловићу, Архиепископско намесништво орашачко;

Новорукоположеног јереја Дејана Марјановића на дужност привременог пароха у Рогојевцу, Архиепископско намесништво крагујевачко;

Новорукоположеног јереја Слободана Сенића на дужност привременог пароха Прве парохе при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архиепископско намесништво јасеничко;

Протојереја ставрофора Николу Гвоздића, привременог пароха Треће парохије при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, на дужност архиепископског намесника јасеничког.

Протојереја ставрофора Златка Димитријевића за архиепископског намесника колубарско-посавског у Лазаревцу.





### **Разрешити:**

Протонамесника Милисаву Радовића, даље дужности привременог пароха у Рогојевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Јереја Ивана Теодосића, привременог пароха у Венчанима, даље дужности опслуживања упражњене парохије у Раниловићу, Архијерејско намесништво орашачко;

Протојереја стврофора Драгослава Сенића, умировљеног пароха Прве парохије при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, даље дужности архијерејског намесника јасеничког.

### **Примити у свезу клира:**

Јереја Живана Голубовића из Епархије милешевске.

### **Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:**

Јереју Горану Крстићу из Доњег Штипља;

Оливеру Крстићу из Јагодине;

Протонамеснику Слободану Раковићу из Рајковца;

Протонамеснику Александру Марковићу из Рајковца.

### **Пензионисати:**

Протојереја стврофора Радивоја Митровића, привременог пароха у Вранићу, Архијерејско намесништво беланичко;

Протојереја стврофора Драгослава Сенића, привременог пароха Прве парохије при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко.



# СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНІСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

*Од 1. октобра 2009. године до 30. новембра 2009. године*

## ОКТОБАР 2009:

### 1. октобар 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Служио Призив Светог Духа на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу поводом почетка школске године;

Освештао стан свештеника Градимира Милојевића у варваринском парохијском дому;

Посетио манастир Светог Луке у Бошњану и упознао се са током грађевинских радова.

### 2. октобар 2009:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Рад у епархијској канцеларији.

### 3. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Саранову поводом сто двадесет година од подизања ове цркве; свештенике Видоја Рајића и Велибора Јовановића одликовао чином протојереја; освештао новосаграђену капелу за паљење свећа.

### 4. октобар 2009:

Саслуживао, са више епископа СПЦ, владици зворничко-тузланском Господину Василију на Литургији и у чину освећења катедралног Успењског храма у Тузли.

### 5. октобар 2009.

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Примио амбасадора Кипра у Србији господина Хомера Мавроматиса и учествовао на отварању изложбе

о Кипру у крагујевачкој Народној библиотеци;

Посетио цркву у Рабровцу ради договора о освећењу новоподигнутог храма;

Примио игуманију каленићку Нектарију и приложнике копије чудотворне иконе Богородице Млекопитатељнице за манастир Каленић.

### 6. октобар 2009:

Служио прву Литургију на темељима храма у изградњи Зачећа Светог Јована Крститеља у Поскурицама;

Служио бденије у манастиру Прерадовцу.

### 7. октобар 2009:

Служио Литургију у манастиру Прерадовцу и пререзао славски колач поводом славе манастирског храма и имендана игуманије Текле;

Посетио цркву у Рековцу и упознао се са током грађевинских радова;

Посетио манастир Манастирак у Великој Крушевици.

### 8. октобар 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Примио директора РЕИК-а *Колубара* у Лазаревцу Небојшу Ђерана и председника општине Лазаревац Бранка Борића;

Предводио молитвени дочек копије чудотворне иконе Богородице Млекопитатељнице у крагујевачку Саборну цркву.

### 9. октобар 2009:

Служио Литургију у опленачком задужбинском храму и парастос поводом годишњице смрти краља Александра Карађорђевића;



Примио умировљеног епископа Аљаске (Америчка православна црква) Господина Николаја (Сурајића);  
Посетио манастир Брезовац;

10. октобар 2009:

Служио Литургију, уз саслужење умировљеног епископа Аљаске Господина Николаја, у Вазнесењском храму у Голобоку.

11. октобар 2009:

Освештао новоподигнуту цркву Свете Анастасије Српске у Копљарима и служио Литургију, уз саслужење умировљеног епископа Аљаске Господина Николаја и игумана студеничког Тихона; одликовао пароха у Копљарима протојереја Милисаву Симића правом ношења напрсног крста;

Посетио цркву Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу;

Венчао у храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници студента теологије Николу Илића и Миљану Тасић.

12. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Освештао, са митрополитом Господином Амфилохијем, надгробни крст деспоту Павлу Бакићу на Венчацу.

13. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Пантелејмона у Станову – Крагујевац;

Рад у епархијској канцеларији;

Крстио, у врбичкој цркви Светог архангела Гаврила, Милицу, кћерку свештеника у Аранђеловцу Милована Ранковића.

14. октобар 2009:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Покрова Пресвете Богородице у Реснику поводом сто двадесет година од подизања ове цркве и храмовне славе;

Пререзао славски колач Катедралном октету *Свети Роман Мелод*, поводом славе хора.

15. октобар 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;  
Освештао кућу у Младеновцу протојереју ставрофору Драгољубу Ракићу.

16. октобар 2009:

Служио Литургију у цркви Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

17. октобар 2009:

Освештао новоподигнуту цркву Светог великомученика Георгија у Рабровцу и служио Литургију; достојанством протонамесника одликовао пароха у Рабровцу Владана Јовановића.

18. октобар 2009:

Служио Литургију у јагодинском храму Светих апостола Петра и Павла поводом сто десет година од подизања;

Венчао у крагујевачкој Саборној цркви Ивицу и Тању Ранђеловић.

19. октобар 2009:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог апостола Томе у Конатицама поводом храмовне славе: освештао нови живопис у конатичкој цркви;

Посетио цркве у Дражевцу, Вранићу и Баћевцу и упознао се са током грађевинских радова.

20. октобар 2009:

Учестовао у Патријаршији СПЦ на свечаности поводом уручења ордена Светог Саве председнику Руске федерације Д. Медведеву.

21. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Новомученика крагујевачких у Шумарицама и молебан поводом годишњице стрељања крагујевачких ђака и грађана;

Одржао испит кандидата за рукоположење у свештенички чин.

22. октобар 2009:

Служио Литургију у манастиру Брезовцу и по чину мале схиме замонашио синђела Саву, игумана овог манастира;

Посетио у Ковачевцу породицу Предрага Чокића.

23. октобар 2009:

Служио Литургију и парастос у крагујевачкој Саборној цркви поводом годишњице упокојења владике Валеријана, првог епископа шумадијског;

Примио градоначелника Крагујевца Верољуба Стевановића.

24. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Светог пророка Илије у Вранићу и одликовао протојереја Радивоја Митровића, пароха у Вранићу, правом ношења напрсног крста;

Посетио цркву у Барајеву и дом Чедомира Станковића у Барајеву.

25. октобар 2009:

Освештао новоподигнути храм Светог Симона монаха у Даросави и служио Литургију;

Венчао у цркви у Белошевцу – Крагујевац студента теологије Ивана и Марију Антонијевић;

Венчао у Саборној крагујевачкој цркви Стефана Живадиновића и Драгану Чаркацић.

26. октобар 2009:

Служио Литургију и јагодинском Петропавловском храму и крстио малу Марију, кћерку старешине овог храма свептеника Небојше Младеновића;

Посетио цркву Свете Тројице у Маскарама и упознао се са током грађевинских радова;

Посетио археолошко налазиште Бедем;

Предводио молитвени дочек у манастиру Светог Луке у Бошњану копије чудотворне иконе Богородице Мелкопитатељнице.

27. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац.



28. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац;

Примио др Рада Павловића, директора крагујевачког Клиничко-болничког центра;

Примио директоре Болнице у Смедеревској Паланци Милана Бркића и Наташу Милосављевић ради договора о подизању цркве у болничком кругу.

29. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Симеона Столпника у Дубони поводом стогодишњице подизања ове цркве;

Посетио Међународни сајам књига у Београду.

30. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Рад у епархијској канцеларији;

Примио Милована и Љубинку Костић из Штутгарта; Учествовао на концерту у Првој крагујевачкој гимназији на којем је изведена кантата *Новомученицима крагујевачким* композитора Војне Нешић.

31. октобар 2009 (Лучиндан):

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Светог Луке у Бошњану поводом славе манастирског храма; одликовао протојереја Момчила Рајковића, умировљеног пароха крагујевачког, правом ношења напрсног крста.

## НОВЕМБАР 2009:

1. новембар 2009:

Служио, уз саслужење епископа пожаревачко-браничевског Господина др Игнатија, Литургију у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци; рукоположио ђакон Слободана Сенића у чин презвитера; протојереја Велибора Ранђића, пароха паланачког, одликовао правом ношења напрсног крста; рупопродизвео Лазара Коларевића у чтеца;

Венчао у буковичкој цркви Милана и Славицу Кеџић.

2. новембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац;

Крстио у Винчи код Тополе малу Милицу, кћерку Владана Николића;

Посетио манастир Ралетинац.

3. новембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Сушици – Крагујевац;

Рад у епархијској канцеларији;

Служио опело Радојку Павићевићу у Новом Милановцу.

4. новембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у епархијској канцеларији;

Примио др Рада Николића.

5. новембар 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви; Примио у Патријаршији СПЦ Ђорђа Николића из Чикага;

Освештао у Крагујевцу кућу протојереју ставрофору Драгославу Сенићу, умировљеном пароху паланачком.

6. новембар 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Рад у епархијској канцеларији;

Примио протојереја ставрофора Милоша Весина из Чикага.

7. новембар 2009 (Задушнице):

Служио Литургију и општи парастос у Саборној цркви у Крагујевцу;

Служио бденије у цркви Светог великомученика Димитрија у Сушици – Крагујевац.

8. новембар 2009 (Митровдан):

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог великомученика Димитрија у Сушици – Крагујевац;

Посетио протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића поводом крсне славе.

9. новембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац и рукоположио студента теологије Мирка Шиликовића у чин ђакон;

Освештао на Копаонику апартамане Борислава Јелића.

10. новембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у Станову – Крагујевац;

Примио Господина др Порфирија, епископа јегарског;

Учествовао на добротворном концерту ради подршке пројекту *Земља живих*.

11. новембар 2009:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Косовског у Белошевцу – Крагујевац;

Рад у епархијској канцеларији.

12. октобар 2009:

Служио Литургију у Старој крагујевачкој цркви;

Рад у епархијској канцеларији.

13. октобар 2009:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;

Рад у епархијској канцеларији;

Учествовао на пројекцији филма *Рудничка Шумадија* у Епархијском центру.

14. октобар 2009 (Врачеви):

Служио Литургију у капели Клиничко-болничког центра у Крагујевцу;

Пререзао у Саборној цркви у Крагујевцу славски колач крагујевачким стоматолозима;

Посетио епископа пожаревачко-браничевског Господина др Игнатија поводом крсне славе.



15. новембар 2009:  
Служио Литургију у Светосавском храму у Барајеву и крстио малу Јовану, кћерку пароха барајевског Вида Милића.

16. новембар 2009 – Ђурђиц:  
Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу;  
Приредио у новом Владичанском двору свечани ручак поводом своје крсне славе.

17. новембар 2009:  
Служио заупокојену Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Сушици – Крагујевац поводом упокојења патријарха српског Павла.  
Посетио протојереја ставрофора Милована Антонијевића поводом крсне славе.

18. новембар 2009:  
Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Ковског у Белошевцу – Крагујевац.

19. новембар 2009:  
Саслуживао на заупокојеној Литургији у београдској Саборној цркви и на опелу патријарху српском Павлу испред храма Светог Саве на Врачару; учествовао у сахрани патријарха Павла у манастиру Раковици.

20. новембар 2009:  
Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима,  
Рад у епархијској канцеларији;  
Примио Ђуру и Ђорђа Бубала из Сиднеја;  
Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

21. новембар 2009 (Аранђеловдан):  
Служио Литургију у Петропавловском храму у Аранђеловцу и рукоположио ђакона Дејана Тодоровића у чин презвитера;  
Пререзао славски колач пројереју ставрофору Мићи Ђирковићу, пароху аранђеловачком;  
Посетио Радишу Пљакића, потпредседника Епархијског савета, поводом крсне славе;  
Посетио протојереја ставрофора Саву Арсенијевића поводом крсне славе.

22. новембар 2009:  
Служио Литургију у храму Свете Петке у Виноградима – Крагујевац;  
Освештао крстове и звона за храм Светог апостола Марка у Вучићу.

23. новембар 2009:  
Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу и протојерејским чином одликовао свештенике Мирка Тешића, пароха у Вреоцима, и Александра Новаковића, пароха у Лазаревцу.  
Учествовао у јавном представљању најновијих књига издавачке установе *Каленић* у новом Владичанском двору у Крагујевцу.

24. новембар 2009:  
Служио Литургију у Успенској цркви у

Варварину и крстио малог Лазара, сина пароха варваринског Срђана Миленковића.

25. новембар 2009:  
Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара Ковског у Белошевцу – Крагујевац;  
Служио бденије у школском храму крагујевачке богословије.

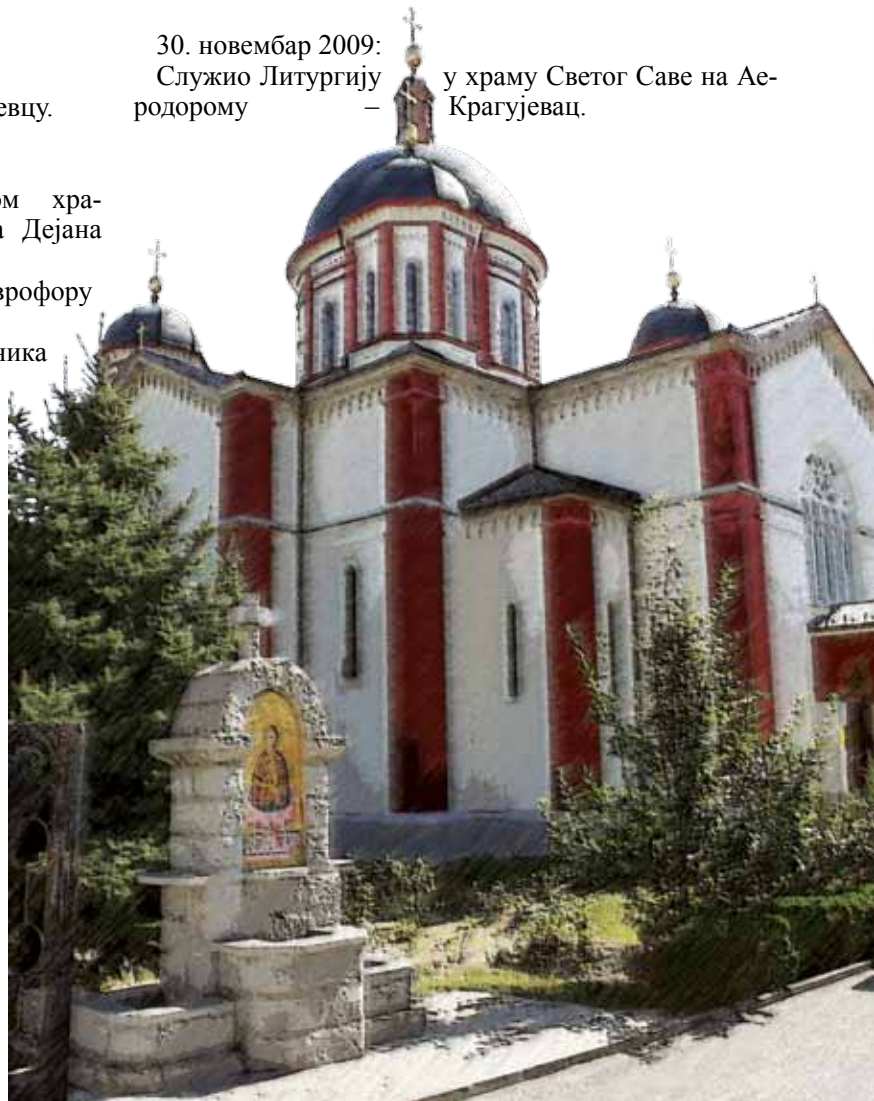
26. новембар 2009:  
Служио Литургију, крстио малу Анђелију, кћерку студента теологије Слободана Савковића, рукоположио ђакона Мирка Шиљковића у чин презвитера и пререзао славски колач у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу поводом школске славе.

27. новембар 2009:  
Служио Литургију у школском храму крагујевачке богословије и парастос преминулим добротворима ове установе;  
Служио опело упокојеној монахињи Рафаили у манастиру Благовештењу Рудничком.

28. новембар 2009:  
Служио Литургију у Саборној цркви у Крагујевцу.

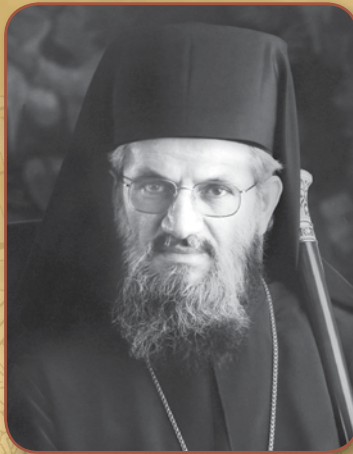
29. новембар 2009:  
Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац.

30. новембар 2009:  
Служио Литургију у храму Светог Саве на Аеродрому – Крагујевац.





*Протојереј-ставрофор  
др Димитрије Калезић,  
изасланик Св. арх. синода*



*Његово преосвећенство  
Г. Јован,  
епископ шумедијски*

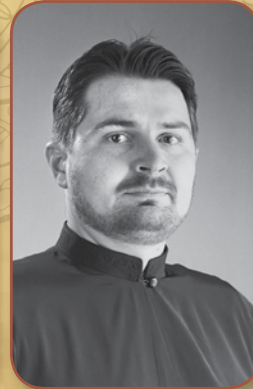


*протојереј ставрофор  
др Зоран Крстић,  
ректор Богословије*

*Наставнички колегијум,  
надлежни архијереј,  
изасланик Светог  
архијерејског синода  
СПЦ и матуранти  
Богословије Светог  
Јована Златоустог у  
Крагујевцу  
јун 2009. године*



*протојереј  
Небојша Ракић,  
професор приправник  
разредни старешина*



*протојереј  
мр Рајко Стефановић,  
професор*



*протојереј  
Александар Борота,  
професор приправник*



*ђакон Златко Матић,  
хонорарни наставник*



*ђакон Александар Сенић,  
професор приправник,*



*Негослав Јованчевић,  
професор*



*Мирослав Анђелковић,  
професор приправник*



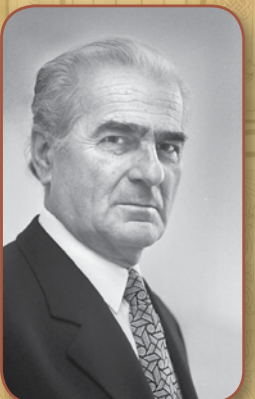
*Владан Костадиновић,  
професор приправник,*



*др Ненад Грујовић,  
хонорарни наставник*



*Гојко Ненадић,  
хонорарни наставник*



*Војислав Радуновић,  
хонорарни наставник*



*Саша Трифуновић,  
хонорарни наставник*



*Немања Старовлах,  
наставник*



*Бранислав  
Недић*



*Дејан  
Миленковић*



*Ђорђе Митровић*



*Горан Каламанда*



*Јанко Јаковљевић*



*Марко Пајчин*



*Марко Пауновић*



*Марко  
Продановић*



*Миладин  
Стојаковић*



*Милан Марић*



*Милош  
Стаменковић*



*Милутин  
Стокић*



*Мирослав  
Тазић*



*Немања  
Радоичић*



*Никола  
Ерак*



*Никола  
Предолац*



*Никола  
Видачак*



*Огњен  
Шмађа*



*Радован  
Жиждовић*



*Срђан  
Димитријевић*



*Стефан  
Ристић*



*Стојан  
Ђурђевић*



*Стојан  
Шипка*



*Велибор  
Млађеновић*

# ДЕЧИЈА СТРАНА

«КО НЕ ПРИМА ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЊИ СЊЕГА»

## БОГ ПОСЛА СИНА СВОГА

**К**ад се наврши време, Бог посла свог Сина, а не пророке, свештенике, анђеле.

Бог, који је из давнине много пута и разним начинима говорио оцима преко Пророка, у ове последње дане говорио је нама преко Сина, којега постави наследником свега, кроз којега је и векове створио (Јев 1, 1-2).

Беше светлост истинита која обасјава сваког човека који долази на свет. У свету беше, и свет кроз њега постаде, и свет га не позна... И Логос постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу Његову, славу као Јединороднога од Оца, пун благодати и истине... И од пуноће Његове ми сви примисмо, и благодат на благодат. Јер се закон даде преко Мојсија, а благодат и истина постаде кроз Исуса Христа (Јн 1, 9-10, 14, 16-17).

А кад дође пуноћа времена, посла Бог Сина својега, који се роди од жене, који би под законом, да искупи оне који су под законом, да примимо усиновљење (Гал 4, 4-5).

## ЗАПАЊУЈУЋА ВЕРА

**К**ако је вера запањујућа! На пример, запањујуће је како су пастири, кад се небо отворило и анђели запевади, поверовали да се Спаситељ родио у Витлејему и да ће га наћи у јаслама. Запањујуће! Невероватно! Зар нису требали рећи: “Откуд ово? Зашто Бог отвара небо да анђели певају простим пастирима? Ако Бог има нешто да објави, Он би то објавио Ироду или првосвештенику, а не нама.” Невероватно је да су пастири поверовали да ће наћи Сина Божијег рођеног не у палати, већ у јаслама. Ипак, поверовали су. Невероватно је да су мудраци поверовали дошавши у Јерусалим и не нашавши свечаности због рођења принца. Све је било тихо. Више гужве би настало због телета или јагњета. Уместо да се врате одакле су дошли, мудраци се распиташе и погледаше у записе, па без оклевања одоше у Витлејем. Колико је невероватно да су они поверовали да ће се Принц мира, Спаситељ света, обећани Месија, родити у неком забаченом селу, а не у Риму или Атини. А ипак су веровали!



# БОГОЈАВЉЕЊЕ

Богојављењска молитва

*Данас милост Светог Духа у обличју голубице сиће на воду.*

*Данас се вода Јордана преобрази у исцељење доласком Господњим.*

*Данас се људски греси спирају водом Јордана.*

*Данас се Рај отвара и сунце Праведности сија на нас.*

*Данас смо избављени из таме и просветљени светлошћу сазнања Бога.*

*Данас Учитељ жури ка крштењу да би Он уздигао човека до висина.*

*Данас Учитељ баца у воду грехе смртног човека.*

*Данас Учитељ прима са висине завет да је Он вољени син.*

*Данас Учитељ долази да посвети природу воде.*



Архимандрит Зинон - Богојављење



ред завршетак Литургије на Богојављење свештеник ће одслужити посебан обред освећења воде. Он ће замолити нашег Господа да баш као што је пре 2000 година благословио воду Јордана и данас благослови воду која је пред нама, тако да, као што молитва каже, “они који захвате и послуже се од тога (од свете воде), приме је за прочишћење духа и тела, за исцељење патњи, освећење домова, и сваку потребу”. При одласку из цркве, свако од нас ће понети боцу ове свете воде ради благослова себе и свог дома. “Данас се река Јордан преобрази у воду исцељења присуством Господњим”, каже молитва патријарха Софронија Јерусалимског коју изговарамо у обреду освећења воде на Богојављење.

У неким деловима земље православни Епископ баца крст у воду да би га неки пливач повратио. У парохијским црквама, свештеник ће уронити крст у посуду са водом. Тај чин представља нашег Господа како поново урања себе у воду Јордана и освећује све океане, реке и језера у свету. Тако вода постаје благословена или света и доноси нам исцељујуће присуство Господње.

Децу и одрасле треба подстицати да чувају бочицу свете воде коју ће добити тог дана. Могу је оставити крај иконе и користити је током целе године. Користе је да благослове себе или своју собу, нови аутомобил или бицикл, итд. Могу је узимати кашичицом кад осећају посебну потребу за Господњим присуством. Она ће им непрекидно представљати Господње присуство пуно љубави, баш као и породична икона. Тако можемо да у себи сачувамо Богојављење у току целе године.





# СВЕТИ ЈОВАН КРСТИТЕЉ



ророчки глас беше нем у Израиљу три стотине година. “Нема више пророка”, тугује псалмопојац (Пс 74, 9). Да ли је Бог био нем? Зар Он више није желео да се обрати свом народу? После три стотине година Бог најзад прекида ћутање. Он шаље још једног пророка: светог Јована Крститеља. Кроз њега, Бог је опет проговорио “гласом онога што виче у пустињи”. У Јовану народ је још једном препознао глас и ауторитет пророка. И зато су му долазили, читава Јудеја и сав народ Јерусалима. Он је дошао као последњи и највећи од старозаветних пророка. Дошао је да укаже на Њега ког је читав Израиљ очекивао: Месију, Спаситеља, Светлост свету. Од свих пророка који су оглашавали Месију, Јован беше једини привилегован да

укаже на Њега и каже: *Гле, јагње Божије које узима на се грехе света*. Зато се икони светог Јована даје почаст да буде поред иконе Христа на иконостасу православне цркве. У њему цео Стари завет сведочи да је Христос обећани Спаситељ. Гриневалд је насликао слику на којој свети Јован Крститељ са неприродно дугачким кажипрстом показује на Христа. Исти тај тип прста користи се и на византијским иконама Јована Крститеља да истакне главну сврху његовог богослужења: указивање на Христа као очекиваног спаситеља.

Јован беше “глас онога што виче у пустињи”. Пустиња је место где се све и свако губи. Кад се неко изгуби у пустињи, највеће добро које му се може догодити јесте да чује глас који ће га одатле извести. Такав је био и глас Јованов који дозива нас изгубљене у пустињи греха, и каже: *Гле, јагње Божије које узима на се грехе света*.

Свети Прокло, патријарх Цариградски ставља у уста Светом Јовану Крститељу следеће речи које изражавају веру свете Цркве у Божанско порекло Исуса Христа:

“Како се усудих да пружим руку и ставим је на главу Њему сведржиоцу? Како се усудих да додирнем Њега пред којим анђеоски хор дрхти? Како се усудих да приђем Њему коме ни Серафими не смеју прићи, већ са страхопоштовањем узвикују: Свет! Свет! Свет! Заиста је Небо пуно твоје славе, а земља чудеса твојих. Како се усудих прићи Ономе коме се не може прићи, и пред којим дрхте херувими и небеске војске? Како се усудих да крстим Творца природе? Како се усудих да крстим Њега ког пречиста Дева Марија роди и родивши га остаде девица? Могу само да кажем: Ти, о Господе, Ти си господар...”



ДЕЧИЈА СТРАНА

Дејан Мандели - Свети Јован Крститељ

# О П Р И Ч Е Ш Ћ У

Фултон Аурслер нам говори о инциденту из његовог детињства када га је мајка, обукавши га у најбоље недељно одело, упозорила да не силази са степеница. “Ићићемо пешице до твоје тетке”, обећала је она, “и желим да будеш уредан.”

Он је покорно чекао све док није наишао пекарев син и назвао га слабићем. Убрзо су се потукли и следеће чега се Фултон сећа било је да је седео усред локве блата. Са грижом савести вратио се до степеница.

Затим је улицом наишао посластичар, гурајући колица са сладоледом. Заборављајући своју непослушност, Фултон је утрчао у кућу и замолио мајку за новац. “Погледај се само!”, узвикнула је она. “Ниси у стању да тражиш било шта.”

Постоје многе особе које осећају исто у вези примања причешћа. Колико често чујемо да људи кажу: “Нисам у стању да примим причешће.” Када је човек “у стању” да прими причешће? Да ли сте икад осетили у некој прилици да не бисте требали примите причешће? Многи од нас се повремено тако осећају. Осећамо се недостојним; сматрамо да би било лицемерно да тада примимо причешће; осећамо да нисмо “довољно добри” да у томе учествујемо. Мислим да је добро осећати се тако пред причешће. Ниједан хришћанин не би требао да дође на причешће са осећањем да заслужије да буде ту јер је “довољно добар” да би учествовао. Ако неко то осећа, не би требао да дође. Јер, то је знак да није довољно добар, и да је његов дух затрован грехом гордости.

Кад је о причешћу реч, једно увек треба имати на уму. И то: кад нас Господ Исус позива на причешће, ако нисмо “довољно добри” – као што нико од нас и није – онда треба да се покајмо и пођемо на исповест да примимо опроштај грехова, да нас Господ прочисти и учини достојним. “Оног који дође к мени нећу одбацити”, рекао је Исус.



## Ј Е Д И Н С Т В О

Кроз причешће сви постајемо једно у Христу, јер на исти начин и Христос долази да почива у свима нама. Црквени оци наглашавају јединство човека појединца са Богом кроз Евхаристију. Оно што посебно подвлаче јесте хоризонтална димензија причешћа – наше међусобно сједињавање са другима у Христу. Сама чињеница да сви делимо један хлеб чини нас једним телом. То значи да као што нам Христос долази у светом причешћу, Он нам долази и у лику других људи: Христос живи у свакој особи коју срећем. Начин на који поступама према другом човеку јесте начин како се понашам према Христу. Поштовати Христа у светој тајни причешћа, а не поштовати га у лику другог човека је светогрђе, грех, лицемерје. Као што свети Јован Златоусти пише: “Желиш ли да поштујеш тело Христово? Онда га немој омаловажавати или презирати кад га видиш у ритама. Поклонивши му се у цркви у свиленој одори, не остављај га да умре на хладноћи напољу, јер нема одеће. Јер то је исти онај Исус који каже *ово је тело моје* и који каже *видео си ме гладног и ниси ме нахранио* – оно што си одбио најмањем од мојих, одбио си мени!



# фото репортажа



НОВООСВЕЋЕНИ ХРАМОВИ  
У  
ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ



ХРАМ ПРЕПОДОБНОГ СИМОНА МОНАХА У ДАРОСАВИ

## Каленик

Епархијска издавачка установа

## НА САЈМУ КЊИГА У БЕОГРАДУ



# НОВА ИЗДАЊА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ



436 страна А4 формата, преко 2000 фотографија, 4 детаљне, професионално урађене карте, пун колор, тврд повез, у картонској кутији, као и мултимедијални DVD са још већим бројем фотографија и преко 6 сати видео материјала.

Кратка историја црквеног живота у епархији, биографије Епископа шумедијских са фотоа-лбумима, сви манастири епархије шумедијске и сви храмови, приказани детаљно на квалите-тним фотографијама. Детаљан преглед црквеног уређења, као и градитељства, зидног сликарства и иконописа у Епархији шумедијској.

СКЛАДИШНО-ПРОДАЈНИ ЦЕНТАР  
ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ  
телефон: +381 34 333 827; +381 65 803 48 02  
sum.eparhija@eunet.rs  
<http://www.crkveniartikli.org>



## ЕДИЦИЈА ЗОГРАФ Каленик

